EYLÜL-EKİM
1974
YIL 1 SAYI 6-7
HER AYIN BAŞINDA ÇIKAR

AYDINLIĞA DOĞRU

tmmob elektrik mühendisleri odası
istanbul şubesi yayın organıdır

ODA YÖNETİCİLERİ ALİ TOPOZ İLE GÖRÜŞTÜ

Mimarlar Odası, İnşaat Mühendisleri Odası ve Odamızın İstanbul Şubesi Başkanları ile Oda Müdürümüz Alâettin Anahtarcı, İmar ve İskan Bakanı Sayın Ali Topuz'la 9 Ağustos'ta bir görüşme yaparak çeşitli sorunlarımızı dile getirmişlerdir.

Mühendis ve Mimar Odaları yöneticileri İmar ve İskan Bakanı Ali Topuz'la görüşüyorlar. Soldan sağa:Alaattin Anahtarcı, Ertuğrul Tığlay, Ali Topuz, Yüksel Birdal ve Müşfik Erem.

Yan ödemeler, ortak meslekî denetim, yapı kontrolu ve gecekondu sorunu ile agrega konusunda Odaların görüşleri Bakan'a anlatılmış, çözüm yolları üzerinde durulmuştur.

YAN ÖDEMELER

Yıllardır sistemli bir şekilde mağdur edilen teknik elemanların sorunlarına olumlu çözümler getireceğini umduğumuz Hükümetin, 12 Sayılı Kararname ile eski iktidarların hatalarını tekrarladığı, bu personel politikası sonunda teknik elemanların kamu kuruluşlarından ayrılacağı, böylece sanayileşme ve yurt kalkınması için gerekli olan teknik hizmetlerin aksayacağı Sayın Bakan'a anlatılmış,

"İşveren olarak yürütme organına yani ba-

Sonu 12'de

başyazı

YAN ÖDEME ÇIKMAZI

Kanun Kuvvetindeki 12 Sayılı Kararname'ye ek Yan Ödeme Kararnamesi Resmi Gazete'de yayınlandı. Ve teknik elemanlar neye uğradıklarını şaşırdılar. Artan hayat pahalılığına karşı bütün umutlarını bağladıkları ve her fırsatta teknik eleman sorunlarını gayet iyi anladığını dile getiren bir iktidardan akılalmaz bir şekilde tokat yemeleri teknik elemanları şaşkına çevirdi.

Gerçekten ilk bakışta Hükümet'in bu tavrına bir anlam vermek çok güç oluyordu. Hele Ankara'da düzenlenen Türkiye I. Teknik Elemen Kurultayı'nda birer konuşma yapan Bayındırlık Bakanı Erol Çevikçe, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Cahit Kayra, Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanı Korkut Özal ve diğerlerinin "teknik eleman sorunlarının derhal çözümlenmesi gerektiği, ülkemizin gelişmesinin, kalkınmasının buna bağlı olduğu, Personel Kanunu yüzünden teknik hizmet yapan dairelerin boşaldığı" şeklindeki sözlerini hatırlayanlar isyan etmemek için kendilerini güç tutuyorlardı.

- "Eski iktidarların düştüğü hataya düşmeyeceğiz. Teknik elemanların halkına hizmet etme ve hak ettiği ücreti alma yolundaki atılımlarını destekleyeceğiz. " diyenler acaba niçin bu sözlerini unutmuş gibi görünerek , kendilerinden önceki dışa bağlı iktidarlardan da daha beter tavır içine girmişlerdi?

Bizce bu sorunun cevabı gayet açıktır:

İşveren durumundaki iktidar, yan ödeme tehdidini her an elinde tutarak, toplu sözleşme ve grev hakkı elinden alınmış kamu personelini kapıkulu zihniyetiyle yönetmek istemektedir. Ba-

Sonu sayfa 12'de

YAN ÖDEMELER KARARNAMESİ ANAYASA'YA AYKIRIDIR

7/8672 Sayılı Yan Ödemeler Kararnamesi,yayınlandıktan sonra TMMOB ile TMMOB'ye bağlı odalar ve TÜTED yoğun bir çalışma içine girerek konuyla ilgili görüşlerini kamuoyuna ve yetkililere duyurmuşlardır.

İstanbul'da düzenlenen basın toplantısında 14 örgütün imzasını taşıyan bir basın bildirisi açıklanmıştır.

Ankara'da ise yan ödeme uygulaması 16 örgütün imzasıyla yayınlanan bir basın bildirisi ile eleştirilmiştir. Söz konusu bildiride aşağıdaki görüşlere yer verilmiştir:

YATIRIMLAR ENGELLENİYOR

Bildiride, "yan ödemelerin bugüne kadar ücret-fiyat dengesini bir ölçüde sağlayan geçici bir tedbir olduğu" ifade edilerek yeni uygulamanın yürütme organının takdiri ile eskisinden daha az ödeme yapılması, dolayısıyla hükümetin öngördüğü yatırımları engelleyici bir sonuç doğuracağı" savunulmaktadır.

Yan ödemeler uygulaması, kaldırılmalı, teknik elemanlara artan fiyatları karşılama olanağı sağlayacak sendikal haklar verilmelidir.

Teknik elemanların, açık ve gizli işsizliğinin , yurtdışına göçlerinin, genel olarak istihdam sorunlarının yabancılara teknik hizmet karşılığı iki milyar lirayı cömert çeveren bir anlayışla çözümlenme olanağı yoktur.

SAVAŞ, YALNIZ ÇALIŞANLARA YÜKLENEMEZ

Yaşadığımız olağanüstü savaş halinin bizlere yüklediği sorumluluk ve fedakarlıkların bilincindeyiz. Ancak olağanüstü dönemlerin yükü ve bütçe sıkıntıları her zaman

Sonu 12'de

ÜLKER İŞÇİLERİNE OYNANAN OYUN

Ülker Bisküi Fabrika'sında çalışan 900 işçinin 812'si GIDA-İŞ Sendikasında örgütlendiği halde, patron Hacı Sabri Ülker'in (Sıkıyönetim'den de istifade ederek) Tek Gıda İş adlı sarı sendika ile gizlice toplu sözleşme imzalaması işçileri şaşkına çevirmiştir.

Bölge Çalışma Müdürlüğü'nün de açıkça taraf tuttuğu Ülker işçilerinin satılması olayından sonra,işçiler topluca Cumhurbaşkan'ına, Başbakan'a Çalışma Bakanı'na başvurmuşlar: "Ülkede demokrasi varsa bizim adımıza gizlice toplu sözleşme nasıl yapıldı?" diye sormuşlardır?

FABRİKA İŞGAL EDİLİYOR

Her türlü demokratik girişimlerinden bir sonuç alamıyan işçiler, haklı isteklerini ilgililere duyurabilmek için fabrikayı işgal etmeye karar vermişlerdir.

Devamı sayfa 12'de

AÇIKLAMA

Aydınlığa Doğru'nun Ağustos sayısı,yayın ve yönetim kurulu üyelerinin çoğunluğunun yıllık izinlerini kullanmaları dolayısıyle Eylül sayısı ile birleştirilerek çıkarılmıştır. Gazetemiz bundan böyle,eskisi gibi ayda bir yayınlanmaya devam edecektir. Okurlarımıza duyururuz.

PROJELERDE ODA VİZESİNİN GEREKLİLİĞİ VE YARARLARI

Bilindiği gibi T.M.M.O.B ve ona bağlı mühendis ve mimar odaları Anayasanın 122. maddesi ile güvence altına alınmakta dır. 6235(7303) sayılı T.M.M.O.B. yasasının 2. maddesi " Ammenin ve memleketin menfaatleri, mesleğin inkişafı, meslek mensuplarının hak ve selâhiyetleri bakımından lüzumlu gördüğü bütün teşebbüs ve faaliyetlerde bulunmak"la görevlendirmiştir.

Yapım sürecinde mühendislik, çok çözümlü bir problemin çözümlerinden birini tercih işidir. Bu sayfada, Konya telefon rehberinde yayınlanan reklamın fotokopisini verdiğimiz, Kalfa Hoca gibi birçok kişi mühendislik hizmetlerini başarabileceğini sanır.

KALFA HOCA

PROJE BÜROSU

ABDULLAH OKUR

Birinci sınıf İnşaat kalfası Dipl. No. 279
Plân, Proje çizmek, Kontrol işlerini takip etmek,

ADRES : Kapı Camii Civ. Mücellit Mah. İkinci Kur'an Kursu Karş 13

TELEFON : 2761

NOT : Cami, Cami Kubbeleri, Kur'an Kursu, İmam ve Müezzin evi, Okul ve Yurt binaları projesini çizmek ve kontrol etmek parasızdır. Yol parası ve harcırah alınmaz.

Yeterli ücret alamamanın körüklediği baştan savmacılık, gelen her projeyi enine boyuna incelemeksezin yapılan imzacılık nedeniyle, mühendisler tarafından üretilen kalitesiz projelerin uygulama alanına girmesi de ülke ekonomisinde onarılması çok zor zararlara yolaçar.

Sıradan imzacılığı önlemek ve yetkili meslek adamlarının proje yapmasını, projelerin kaliteli olmasını ve kaliteli proje için gerekli asgari ücretin altına düşülmemesini sağlamak için Mühendis ve Mimar odaları yeni bir uygulamaya girmişlerdir. Bugün birçok belediye, sınırları içinde (mesela İstanbul, Ankara, İzmir, Bursa, İzmit... gibi) yapım ruhsatı ve oturma izni alırken, ilgili belediyeler, E.M.O tarafından vize edilmiş elektrik tesisatı projesi istemektedirler. Projelerin E.M.O vizesi yapılırken projenin teknik gereklere uygunluğu, serbest çalışan mühendislerce imzalanmış olması, asgari ücretin mühendise ödenmiş olması denetlenmekte aksi halde vize verilmemektedir

Türkiye ölçüsünde düşünülünce çok sınırlı sayıda kalan belediyelerde projelerde o da vizesi istemesi bile 600 kadar elektrik mühendisinin büro tescili yaptırarak S.M.M sıfatıyla çalışması sağlamaktadır.

6973 ve 7347 sayılı yasalar gereğince hazırlanan ve 27 mart 1968 günü resmi gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren" Yetkili elektrikçiler hakkındaki yönetmelik", elektrik mühendis ve yüksek mühendislerinden başka hiçbir fen adamına elektrik projesi çizme yetkisi vermemektedir. Ayrıca 3458 sayılı " Mühendis ve Mimarlık Hakkındaki Kanun" ile 9 Haziran 1960 tarihli resmi gazetede yayınlanan "elektrik Tesislerine Ait Projelerin Tanzimine Dair Yönetmelik"in 2. maddesi elektrik projelerinin elektrik mühendisleri veya yüksek mühendislerince yapılmış veya imzalanmış olmasını gerektirmektedir. 6785 Sayılı İmar Kanunu da projelerin mimar ve mühendisler tarafından hazırlanmasını öngörmektedir.

"Yetkili Elektrikçiler Hakkındaki Yönetmelik" bağlantı gerilimi 0,4 KV'tan olan veya bağlantı gerilmi 0,4 KV olup da bağlantı gücü 100 KW'ın üstünde bulunan tesislerin yapımı sırasında bir elektrik mühendis veya yüksek mühendisinin sorumluluğu nu zorunlu saymıştır. Aynı yönetmelik, bağlantı gerilimi 35 KV'un üstünde olan ve bağlantı gücü 750 KW'tan büyük olan fabrikaların bir elektrik mühendis veya yüksek sorumluluğu altında çalıştırılmasını mecbur kılmıştır.

Resmi kurum ve müesselerde çalışan mühendis ve belirli bir işte her gün sekiz saat çalışan ferdi veya toplu sözleşmeli mühendislerin dışarıya proje yapamıyacakları nı ve teknik uygulama sorumluluğu yüklenemiyeceklerini, ayrıca meslekten ihraç edilmiş veya geçici ceza almış mühendislerinde aynı konumda olduklarını biliyoruz. Bütün bunlardan çıkarılacak sonuç şudur: Piyasaya ancak Serbest Mühendis Müşavir (SMM) belgesini almış mühendisler proje yapabilirler ve ancak S.M.M4ler teknik uygulama sorumluluğu (T.U.S.) alabilirler.

Tüm S.M.M.'lerin de bağlı oldukları odada sicil ve kayıtları vardır. Oda'da proje vize edilirken projeyi imzalayan kişinin bu na yetkili olduğu ve imzanın yetkili kişiye ait olduğu onaylanır.

Belediyeler veya proje onay makamı olan resmi kurumlar projeyi imzalayan kişinin yetkili olduğunu dolayısıyle oda şube ve temsilciliklerinin vizesini aramaya mecburdur.

Proje denetimi ve mesleki denetim uygulamasını tüm yurt yüzeyine yayarak kamu ve meslek çıkarlarının korunması yararına çalışmak her elektrik mühendisinin fahri görevidir. Proje denetimi ve mesleki denetimin yurt çapında yaygınlaşması öncelikle E.M.O temsilciliklerinin çoğalmasıyla mümkündür.. Elektrik mühendisi arkadaşlarımızdan bu konuda çalışma yapmak üzere oda merkez ve şube yönetim kurullarına başvurmalarını bekliyoruz.

toplumun evrimi

FEODALİTENİN GELİŞMESİ, KAPİTALİST İLİŞKİLERİN DOĞUŞU VE FEODAL TOPLUMUN ÇÖKÜŞÜ:

Feodalitenin Gelişmesi:

Toprağa bağlı köylü derebeye aynî rantı yalnız tarım ürünü olarak değil, zanaat eşyası olarak da ödemeye başladı. Böylece başlangıçta tarıma bağlı zanaatçılık yeniden hız kazandı. Usta zanaatçılar, köylerde yeterli pazar bulamadıklarından gizlice veya derebeye para ödeyip onun iznini alarak daha büyük yerleşme merkezlerine gitmeye başladılar. Bu göç kasabaların gelişmesine yol açtı ve buraları giderek zanaat ve ticaret merkezleri oldular.

Feodalitenin gelişmesinin bir olgusu ticaret, paranın özellikle ticaret sermayesinin önemini arttırıyordu. Para yavaş yavaş kapitalizmde de yürürlükte olan görevlerini yerine getirmeye başladı.

Pazarda satmak üzere yapılan üretimin genişlemesi ve derebeylerin para toplama amaçları sonucu, köylülerle derebeyleri arasındaki ilişkiler değişmeye başladı. Bu ise köylülerin kişisel özgürlüklerini kazanmalarını sağladı.

Kapitalist İlişkilerin Doğuşu Ve Feodal Toplumun Dağılışı:

Orta Çağ'ın bu döneminde üretici güçlerin gelişmesi öyle bir seviyeye ulaştı ki, kapitalist ilişkiler, feodal ekonominin bağrında, bütün toplum ölçüsünde baş vermeye başladı.

Yüksek fırınların icadı, madenlerin dökümü, dokuma işlerinde yatay tezgahların kullanılması, ticari tarım gibi toplumsal işbölümleri meta-para ilişkilerini ve ticaret bağlarını çoğalttı. Bu gelişmeler giderek küçük üretimin dağılmasına neden oldular.

Ticari amaçla yapılan üretim, büyük servetlerin bazı kişilerin ellerinde toplanmasını sağladı. Ayrıca kişisel olarak özgür, ama üretim araçlarından yoksun bireylerin korkunç bir şekilde sömürülmeleri sonucu sermayenin ilkel birikimi yoğunlaştı.

Sanayide kapitalist üretimin gelişiminin ilk evresi basit işbirliği oldu. Ücretli işçi haline gelmiş bir sürü üretici başkalarının hesabına atölyelerde çalışmaya başladılar. Henüz bu kapitalist atölyelerde iş bölümü yoktu. İşçilerin hepsi aynı işi yapıyorlardı. Bununla birlikte emeğin üretkenliği artıyordu.

Kapitalist üretimin gelişmesinde bundan sonraki adım manüfaktür (yapımevi) işbölümüdür. Önceleri birer aracı olan alım-satımcılar, iş-dağıtıcı haline geldiler. Bu durumda üreticiler evlerinde yeteneklerine göre ücretli olarak üretim yapıyorlardı. Daha sonraları işveren üretim araçlarını da kendi satın alarak işçileri atölyelerde çalıştırıp merkezi manüfaktür işbölümüne geçti.

Kapitalist ilişkilerin ortaya çıkışı ve ilerlemesi toplumsal ve siyasi düzen üzerinde olağanüstü bir etki yarattı. Bu dönemde ülkelerin ayrı ayrı bölümlerinde ekonomik bağların sağlamlaşması dillerin ve milli uygarlıkların doğuşu ile uluslaşma büyük hız kazandı. Nüfusun bütün sınıf ve tabakaları ulustan sayılıyordu. Ama toplum içinde üretim araçlarına sahip burjuvazi ekonomi ve siyasi bakımdan egemendi. Bu sınıfın karşıtı, üretim araçlarından yoksun yalnızca işgücünü satan işçi sınıfı ise güçlenmeye başladı. Böylece feodal toplumdaki nicel birikimler sonucu toplum nitelik değiştirerek kapitalist toplum haline geldi.

haberler

EUROVISION BESTE YARIŞMASINDA

BİNBOĞA FİNALE KALDI

Odamız üyesi Elektrik Yüksek Mühendisi arkadaşımız Ali Rıza Binboğa TRT'nin,Avrupa'da yapılacak yarışmada Türkiye ' yi temsil edecek besteyi tespit için düzenlediği ilk elemeyi Yarın adlı bestesiyle aşmıştır.

300 den fazla beste arasında ikinci tura geçebilmek büyük bir başarı sayılmaktadır. Ali Rıza Binboğa'nın daha önce yayınlanmış iki plağı vardır. Bunlardan...Miriban (Yunus Emre) ile 1971 TRT müzik ödülünü kazanmıştır. Kuşuçmaz Kervan Geçmez (Neyleyim bu malı neyleyim bu canı) da ikinci plakta yer alan bestelerdir.

Aşağıda sanatçı arkadaşımızla yapılan bir röportajı veriyoruz.

SORU: Bize kendinizi tanıtır mısınız?

Cevap : Kayseri'nin Sarız ilçesine bağlı Ördekli köyünde,1950 Şubat'ının26. günü doğmuşum. İlkokulu köyümde bitirdim. İlkokuldan sonra Mimar Sinan Yatılı Öğretmen Okulu sınavını kazandım. Öğretmen okulunun orta bölümünü bitirdiğim yıl "müzik yetenegi vardır" gerekçesiyle Ankara Müzik Seminerine gönderildim. Müzik seminerinde 2 yıl klasik piyano çalıştım. Bu arada fen derslerine duyduğum ilgi ve bu derslerde aldığım sonuçlar Yüksek Öğretmen Okulu'na girebilmemi sağladı. Bir yıl yüksek öğretmenin hazırlık sınıfında okudum,Böylece lise diploması almaya hak kazanmış oluyordum.68 - 69 da İTÜ Elektrik Fakültesine girdim.1973 te de zayıf akım bölümünden mezun oldum. Halen PTT Telefon Başmüdürlüğü Şebeke Tesis Başmühendisliğinde çalışıyorum.

Soru: Sanat anlayışınızdan söz eder misiniz?

Cevap:Bence sanat, sanatı icra eden kişi yada kişilerle, izleyen kitle arasındaki bağdır. Bu bağ kurulamamışsa sanat yoktur,denilebilirki izleyenler için anlaşılamayan bazı garip davranışlar vardır ortada... Sanat mesajdır. Kitleyi uyarıcı bir araçtır.Bunun dışında ancak belirli kesimlerle bağ kuran uğraşlar eksik kalır amacına ulaşamaz.

Sanat eseri,evrensel içerikli olmalı.Söylenen her söz topluma yönelik olmalı ve mutlak surette de sade, yalın olmalı...

Soru: Eurovision yarışmasında kendi şansınızı nasıl görüyorsunuz?

Cevap: Bu konuda tahminde bulunmak çok zor.

Soru: Kazanırsanız mühendisliği bırakır mısınız?

Cevap: Kazanmak güzel birşey. Amacım iki işi birlikte yürütmektir. Ancak halkımı temsil etmenin yükümlülüğünden ötürü belki mühendisliği bırakırım.Her iki dalda da ülkeme yararlı olmak başlıca amacımdır.

Ecevit Mahallesi Yerle Bir Edildi

Başbakan Bülent Ecevit'in Cumhur başkanı' istifasını verdiği gün,İstanbul da Kadıköy İçerenköy'deki Ecevit Mahallesi diye adlandırılan gecekondu bölgesi tamamen yıkılmıştır.

Seçimden birkaç gün önce de buldozerlerle yıkılmış olan 300 evli mahallenin sakinleri, yıkım ekiplerine yalvarıp yakarmalarına rağmen dert dinletemeyince, kış gününde açıkta kalmanın korkusuyla karşı koymaya başlamışlardır.

Bunun üzerine Toplum Polisi çağırılmış; Panzerlere bindirilmiş polisler kadın, erkek,çocuk, ihtiyar demeden herkesi coplayarak mahallenin yıkılmasını sağlamışlardır.

Resimde, panzerlerin gölgesinde , yaşlı bir kadına toplum polisinin saldırışı görülüyor.

DANIŞTAY ÖNEMLİ BİR KARAR ALDI

Danıştay 12. Dairesi,elektrik teknisyenlerinin de proje yapabilmeleri - ni sağlamak üzere, Faruk Söylemezoğlu ve Osman Nurettinoğlu isimli iki teknisyen tarafından yapılan, ilgili yönetmeliğin iptali isteğini reddetmiştir.

Adı geçen elektrik teknisyenleri, başvurma dilekçelerinde,proje çizme yetkisinin daha önce kendilerine verilmiş olduğunu, yapılan bir değişiklikle müktesep haklarının ellerinden alındığını öne sürmüşlerdir.

Danıştay 12. Dairesinin verdiği karar gerekçesinde, teknisyenlerin tesisin yapımı, büyütülmesi dışın da resmen tanınmış bir haklarının olmadığı, dolayısıyla, müktesep haktan söz edilmeyeceği belirtilmektedir.

Yönetim kurulumuz kararın fotokopisini bir yazı ile İETT Genel Müdürlüğüne göndererek uygulamada bu kararın gözönünde bulundurulmasını istemiştir.

ODA TEMSİLCİLERİ

EMO İstanbul Şubesi Yönetim Kurulu, Çorlu'da bir temsilcilik kurulmasına karar vermiş ve üyemiz Sayın Yasin Zirek'i Çorlu Temsilciliğine getirmiştir. 1970 yılında İDMMA'ni bitiren Zirek, Çorlu'da Serbest Mühendis Müşavir olarak çalışmaktadır.

Öte yandan, Sakarya Temsilcisi Sayın Azmi Eren'in görev yerinin değişmesi nedeni ile açık bulunan Sakarya Temsilciliğine de halen TEK Kuzey Batı Şebeke Müdürlüğünde görevli arkadaşımız Sayın Faruk Aloğlu getirilmiştir. Aloğlu, İDMMA 1971 mezunlarındandır.

Bilindiği gibi Bursa'da Sayın İsmail Okat, Tekirdağ'da Sayın Aydın Gönültaş ve Kocaeli'de Sayın Sait Bülbül EMO temsilcisidirler.

Odamız çalışmalarına etkinlik kazandıracaklarına inandığımız yeni temsilci arkadaşlarımıza görevlerinde başarılar dileriz.

BİRLİK' YAYINLANMAYA BAŞLADI

TMMOB'nin çalışmalarını toplu bir biçimde kamuoyuna duyurmak amacıyla TMMOB Yönetim Kurulunca "Birlik, TMMOB Bülteni" adıyla bir yayın organı çıkarılmaya başlanmıştır.

"Birlik" on beş günde bir çıkacak ve olanakların sınırlılığı nedeniyle şimdilik her sayıdan beş bin adet basılacaktır.

Birlik'in 8.8.1974 tarihli ilk sayısında yayın politikası şöyle açıklanmaktadır:

"TMMOB egemen sınıfların ; mühendis ve mimarların büyük çoğunluğunun sorunlarında somutlaşan çok yönlü sömürüsüne ve anti- demokratik uygulamalara karşı yurtsever, çalışanlardan yana bir sesin simgesi haline gelmiş bulunmaktadır.

Bu ses, çıkarları egemen sınıf çıkarları ile çelişen mühendis ve mimarların yönetiminde son iki yıldan beri güçlenmekte, yaygınlaşmaktadır.

TMMOB yönetimi bu sesi gücü yettiğince , olanakları elverdiğince daha da yükseltecek ve yayacaktır. Birlik, bu görevin yerine getirilmesinde önemli bir etmen olacaktır.

Aydınlığa Doğru, omuzdaşı Birlik'e uğrasında başarılar diler.

KONUT SORUNU VE KONUT POLİTİKALARI ÜZERİNE (III)

Bir yandan "İstanbul Gelişme Projesi " yabancılara ihale edilip, başına ayda net 90 bin lira ücret ile Dünya Bankası'nca uzman diye Von Moltke getirilirken, diğer yandan "KONUT HOLDİNG"ler harekete geçirilmiş ve günlük gazetelerde büyük kentler çevresinde her biri en az 500 bin metre kare olmak üzere arsa arayan ilanlar neşredilir olmuştur. Hazırlattırılan fizibilite raporlarında Bankalar Kanunu ile İmar Kanununun kendi amaçları doğrultusunda değiştirilmesi öngörülmektedir. Böylece konut alanına el atan tekelci sermaye, bu alandaki devlet girişimlerini engelleyebilecek ve devleti alt yapı hizmetleri için büyük harcamalar yapmaya zorlayabilecek güçtedir.

III. B. KONUT POLİTİKASI İÇİN GENEL YAKLAŞIM

Herşey gibi "konut"u da bir "meta" olarak kabul eden, sermayenin kârını toplumsal yararın önüne çıkaran bir sistemde konut sorunu çözülemez. Bir an için konut sorununun herşeyden bağımsız olarak tek başına "çözüleceğini", yani devletin herkese belirli standartta bir konut sağlayabileceğini varsaysak dahi, "çalışanlar" kesiminin maddi refahında bir değişiklik olmayacaktır.Bu durumda işveren (kamu yada özel) bugün konut kirası olarak işçinin ödediği miktarı düşerek ücret ayarlaması yapacaktır. Çünkü, işgücünün de alınıp satılan bir "meta" olduğu kapitalist sistemde ücret, daima belirli bir maksimum refaha göre ayarlanmaktadır

Bu koşullar altında, sorunun çözümünün , sosyal sistem değişikliğinde yattığı açıktır . Ancak, üretim ilişkilerinde köklü değişiklikler öngörmemekle birlikte, halktan yana girişimlerde bulunmayı hedef alan bir politik iktidar, konut sorunu ile ilgili olarak şu amaçlara hizmet edecek bazı tedbirler alabilir:

1) Konut için ayrılan ulusal kaynakların , yerli-yabancı tekellerin, bir avuç sermayedarın ve büyük emlak sahiplerinin yararına kullanilmasından vazgeçilerek, konut sorununun bir dışa bağımlılık, bir iç sömürü aracı olmasından çıkarılması,

2) Çözüm adı altında getirilmek istenen tedbirlerin, halk kitlelerinin mücadelesini pasifize etmek ve politik çıkar sağlamak aracı olarak ele alınmasının önlenmesi,

3) Sorunun, diğer tüm sorunlarla birlikte çözülebileceği bir sosyal sistemin ülkede benimsenmesi durumunda getirilebilecek köklü çözümlere zemin hazırlanması, gerekli birikimin sağlanması,

Bu nedenle aşağıda sıralanacak olan öneriler, bu amaçlara göre değerlendirilmeli , önerilerin soruna çözüm getirmesi beklenmemelidir.

Ayrıca, konut sorununun çözümlenmesi denince halkın barınma ihtiyacının karşılanması ile yaşanılabilir bir çevre yaratılması birlikte ele alınmak zorundadır. Bu durumda konut, hem tek bir ünite olarak , hem de çevresiyle düşünülmeli, kırsal ve kentsel yerleşme, üretim ve toprak düzenlerinden bağımsız ele alınmamalıdır.Aşağıdaki öneriler de bu genel çerçeve içinde yapılacaktır.

III-C- ÖNERİLER

III-C-1) YERLEŞME DÜZENİ- KONUT SORUNU İLİŞKİLERİNE AİT ÖNERİLER:

0 Konut sorunu, sağlık ve eğitim gibi bir sosyal sorun olarak kabul edilmelidir.

0 Konut, bir sömürme aracı olmaktan kurtarılmalı,"halk yararına, devlet eliyle" çözümlenmeye çalışılmalıdır.

0 Bu durumda "planlama" şarttır ve bu planlamanın ekonomik, sosyal ve fiziksel boyutları içeren "geniş kapsamlı" bir planlama olması gereklidir.

0 Bölge ve kent ölçeklerinde ilgili kurumların planlama ve uygulama örgütleri aracılığı ile konut üretimi devletçe yürütülmelidir.

0 Toplu konut'a yönelmiş kooperatifler , belirle oranlarda "kiralık konut" yapmakve araziye sahip olmamak koşulu ile devletçe desteklenmelidir.

0 Kırsal alanlarda bugün var olan üretim ilişkilerinde köklü düzenlemelerin kısa devrede yapılmasının olanaksız olduğu dikkate alınırsa, kırsal alt yapı ve konut sorununa gerekenden fazla ağırlık verilmesi büyük ölçüde KAYNAK İSRAFINA yol açabilir. Diğer yandan kırsal üretimve yerleşme düzeninde tedbir alınıp alınmaması kentlere nüfus akımını çok fazla etkilemeyecektir. Dolayısıyla, gelecekte aşırı boyutlara ulaşması muhtemel kentsel konut sorunu öncelik ve ağırlıkla ele alınmalıdır.

0 Ömrü dolmamış konut stokunun spekülatif amaçlarla yıktırılmasını önleyecek ve eskiyen konutların onarımına önem verecek kent yenileme politikaları geliştirilmeli ve uygulamaya sokulmalıdır.

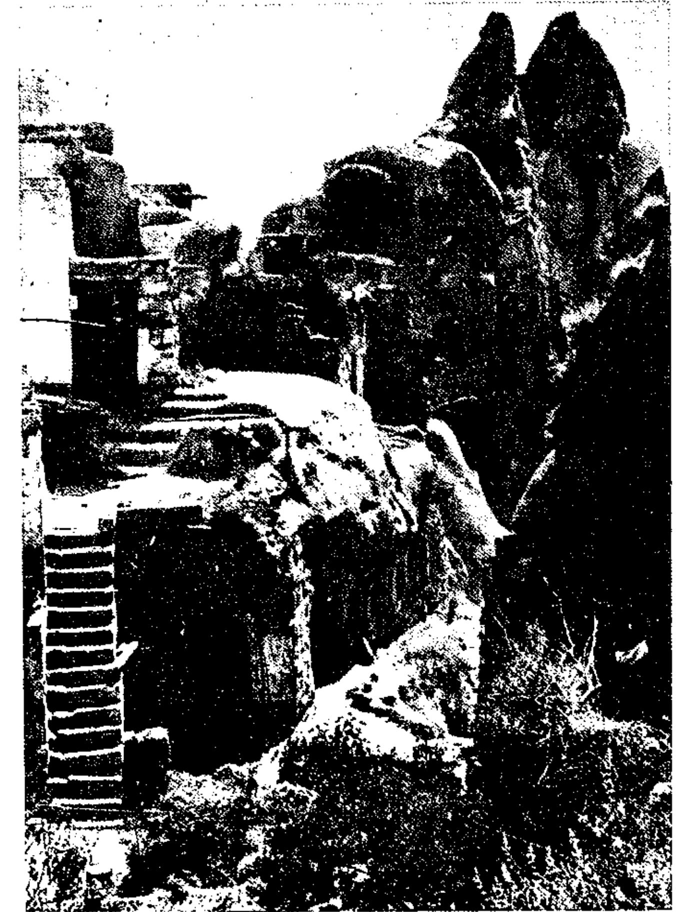
III-C-2) ARSA VE KONUT POLİTİKALARI İLİŞKİLERİNE AİT ÖNERİLER:

Konutların üzerinde yaplıdığı "toprağın devletleştirilmesi" ve konutların "kiralık" olması gereklidir. Ancak belirli bir geçiş döneminde bu iki konuya ilişkin mülkiyet biçimi hakkında aşağıdaki öneriler uygulanabilir:

0 Düzenli ve planlı kentleşmenin sağlanabilmesi, kent parçalarının yenilenmesi, ancak KENT TOPRAKLARININ KAMU MÜLKİYETİNDE olması ile olasılık kazanır. Bu nedenle büyük kentlerle, hızla gelişen kentlerin çevrelerinde hızlı kamulaştırmalara gidilmeli. Bu alanlarda devlet eliyle kiralık toplu konut inşa edilmelidir. Kamulaştırılmış alanlar hiçbir şekilde yeniden özel mülkiyete geçmemelidir. Kamulaştırmadakamu tarafından yaratılmış değer artışları hiçbir şekilde ödenmemelidir. Bugünkü durumda inşa edilmiş kent alanlarında da değer artışlarının tümüyle kamuya dönmesi için çözüm yolları bulunmalıdır

0 Çağdaş toplumsal yaşantıya cevap vere kaçınılmazlığının benimsendiği ortaya çıkmaktadır.

Planda konut yatırımlarına ilişkin olarak arsa, ucuz sosyal konut ve inşaat malzemesi fiyatları ile ilgili fakat sözde kalan bazı yargılardan öte somut bir öneri getirilmemektedir.

III-B- KONUT POLİTİKASI İÇİN GENEL YAKLAŞIM:

Herşey gibi konutu da bir "meta" olarak bilecek bir arazi kullanma düzeninin ve toplu kullanmalardan doğacak ekonomilerin sağlanabilmesi için toprağın parsellenmesine ve hisseli tapu uygulamasına son verilmelidir.

0 Konut sorununu çözme adı altında halkı mülk sahibi yapma tutumunun sürdürülmesi ileri üretim düzeninin gerektirdiği "işgücü hareketliliği"ni önler. Çalışan kentli nüfusun toprağa bağımlı kılınması toplumun alt kesimlerinin demokratik hak ve özgürlük mücadelesini kırıcı etkiler doğurur. Bu yaklaşım içinde değerlendirildiğinde, "gecekondululara tapu dağıtma" işlemi, rahat fakat yanlış bir düşünüştür. Bu nedenle özellikle büyük üretim merkezlerinde devlet, "kiralık konut" üretimi yoluna gitmelidir.

sonu gelecek sayıda

TEKNİKER ODALARI KURULMASI İÇİN YASA HAZIRLANIYOR

Tüm Yüksek Tekniker ve Teknikerler Derneği Genel Merkezi, Tekniker odalarının kurulmasını sağlayacak bir yasa tasarısı hazırlayarak aylık yayın organları "TEKNİKERLİK" dergisinde yayınlamıştır.

Dernek tarafından hazırlanan yasa tasarısı gerekçesinde özetle şöyle denilmektedir:

"Belli bir formasyon almış meslek gruplarının kamu kurumu niteliğindeki kamu kuruluşları etrafında örgütlenmenin sağlanmısı demokratik ülkelerde zorunlu bir ilkedir.

Bizde de Anayasamızın 122. Maddesiyle bu örgütlenme hakkı teminat altına alınmıştır."

Nitekim çıkarılan çeşitli kanunlarla belirli meslek mensuplarının kamu kurumu niteliğindeki örgütlenmeleri sağlanmıştır. "Sanayi ve Ticaret Odaları Birliği", "Türk Mühendis Mimar Odaları Birliği", "Tabipler Odası Birliği" vs. örnek olarak gösterilebilir.

"Bu kamu kurumu niteliğinde demokratik örgütlenme hakkının, orta öğrenim üzerine 3 ve 4 yıl gece teknik öğrenim gören 15.000 tekniker ve yüksek teknikere sağlanmamış olması, belirli formasyonu almış meslek grupları arasında ayrıcalık yaratmıştır."

"Yasama organının aynı meslek statülerine giren (üretim birimi içerisindeki fonksiyonları bakımından mühendis, mimar ve teknikerler ayrılmaz bir bütündür.) meslek mensuplarından bazılarına kamu niteliğinde demokratik örgütlenme hakkı sağlarken bir kısmına sağlanmaması eşitlik ilkelerine gölge düşürmektedir. Bu kanun taslağının kanunlaşmasıyla Anayasamızın 12 ve 122. maddelerine uygun hareket edilmiş olacaktır."

"Meselenin hukuki yanından ayrı bir de sosyal yanı vardır. Bu kanun taslağının kanunlaşmasıyla 15.000 tekniker ve yüksek tekniker örgütlü bir şekilde bilgilerinin artması, yükselebilmesi, meslek ve meslekdaş çıkarlarını savunabilmesi olanağına sahip olacak, senelerdir süren tekniker sorunlarının çözümünde önemli bir adım atılmış olacaktır."

Son TMMOB Genel Kuruluna katılan Odamız delegelerinin de bildiği gibi teknikerlerin oda kurma sorunu, TMMOB Genel Kurulunda ele alınmış, bu konudaki girişimlerin desteklenmesine karar verilmiştir.

İçtenlikle desteklediğimiz bu girişimin başarıya ulaşması için Elektrik Mühendisleri Odası kendine düşen görevi yerine getirecektir.

ÜÇÜNCÜ KOORDİNASYON TOPLANTISI YAPILDI

E.M.O. Merkez ve Şube yönetim kurulu üyelerinin katıldığı bu dönemin üçüncü koordinasyon toplantısı 14-15 Eylül günleri İzmir'de yapılmıştır.

Bu toplantıda E.M.O. üyelerinin çeşitli sorunlarıyla E.M.O. merkez ve şube yönetim kurullarının çalışmaları gözden geçirilmiştir.

Özellikle S.M.M. üyelerimizi yakından ilgilendiren ortak mesleki denetim uygulamasının Ankara İstanbul ve İzmir'de farklı olmamasını sağlamak üzere ilgili yönetmeliklerin, 12-13 Ekim günleri Ankara'da yapılacak toplantıda ele alınmasına karar verilmiştir

İzmir şubesi yönetim kurulu, Uluslararası İzmir Fuar'ında açılan Elektrik Mühendisliği Pavyonu hakkında açıklamalar yapmıştır.

Öte yandan, son yan ödemeler kararnamesinin getirdiği durum ve üyelerimizin ekonomik mücadeleleri konularında merkez ve şubelerin TMMOB içinde etkin bir çalışma yapması toplantıya katılan tüm üyelerce gerekli bulunmuştur.

Ele alınan öbür konular arasında Kalite Belgesi yönetmeliği, merkez ve şubelerin maddi durumları, Elektrik Mühendisliği Dergisi, düzenlenecek teknik konferanslar da yer almaktadır.

Dördüncü Koordinasyon toplantısı 7-8 Aralık günleri İstanbul'da yapılacaktır.

TEKNİK ELEMANLAR LOKALİ AÇILIYOR

Mühendis ve Mimar Odaları İstanbul Koordinasyon Kurulu (MMOİKK) çalışmaları önceki sayılarımızda açıkladığımız çalışma programı çerçevesinde sürdürülmektedir.

MMOİKK ve TÜTED'in bundan sonraki çalışmalarının daha düzenli ve etkili olarak gerçekleşmesine olanak sağlamak amacıyla, tüm teknik elemanların boş vakitlerini değerlendirebileceği ve yararlanabileceği bir ortak lokal işletilmesi, Elektrik, İnşaat, Makina Mühendisleri ve Mimarlar Odaları İstanbul şubeleri ile TÜTED İst. Şubesi Yönetim Kurullarınca gerekli görülmüştür.

Bu amaçla Beyoğlu İstiklal Caddesinde bir daire kiralanmıştır. Dairenin iç düzenlenmesi çalışmaları halen devam etmektedir. Öte yandan lokal işletme yönetmeliği taslağı da ilgili kuruluş temsilcilerince hazırlanarak, kuruluşların yönetim kurullarına sunulmuştur.

Lokal önümüzdeki günlerde teknik elemanların hizmetine açılacaktır.

Tarım Bakanlığı'nda Teknik Eleman Kıyımı

Koalisyonun MSP kanadı kendi kontrolu altındaki kamu kuruluşlarında kendi ideolojisi doğrultusunda bir kadrolaşmayı gerçekleştirmek için olağanüstü çaba harcamaktadır. Durumu kamuoyuna açıklayan Ziraat Mühendisleri Odası ve Türk Ziraat Yüksek Mühendisleri Birliği, "halk çoğunluğunun yaşam ve yazgısının tarıma bağlı olduğu ülkemizde, tarımımıza yön verme görevinin çeşitli bakanlıklar arasında bölüştürülmesi nin önemli bir talihsizlik " olduğu belirtilerek, tarım konusunda birinci derecede sorumlu olan Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı'nın önemli çalışmaları olarak bakanlık adının değiştirilmesi yanında, geniş ölçüde personel değiştirilmesi gösterilmektedir.

Bakanlığın personel değiştirme politikası Ziraat Mühendisleri Odasınca şöyle yorumlanmaktadır:"eğer bu personel değişikliği üreticinin yaşam düzeyinin yükseltilişine temel olacak basamaklardan biri olsaydı, olumlu karşılanması doğaldı. Ancak şimye kadarki uygulama göstermiştirki, bu girişimlerin yaşam düzeyini yükseltmesi yerine engelleyici nitelikte, öte yandan Koalisyonu oluşturan bir kanadın, parti politikası, kendisine özgü felsefesinin geliştirilmesi ve bunu gerçekleştirecek bir kadronun oluşturulmasına yöneliktir."

Öte yandan Ziraat Mühendisleri Odası İzmir Şubesi de Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı'na bağlı kuruluşlarda Mühendislerin dini ayin ve törenlere katılmaya, açılan kur'an kurslarına çocuklarının gönderilmeye zorlandığı ve bu yolda yazılı emirler verildiğini" bir bildiri ile açıklamıştır.

"Gıda-Tarım ve Hayvancılık Bakanlığında, atama ve nakil adı altında, bir göç başlamıştır. Bu göç 'Bizden Olanlar'ın' bir yer de toplanması göçüdür. Çünkü yapılan nakil ve atamalarda iş başarısı, liyakat ve yasalara uygunluk bir tarafa itilmiş 'Bizden Olanlar' 'Bizden Olmayanlar' tek ve temel kriter alınmıştır. ,hele bu yalnız bir Genel Müdürlükte yüzlerceyi buluyorsa dahada anlam kazanmaktadır."

METE TUNCALP OLAYI

Yin aynı politikanın sonucunda Ziraat Odası İstanbul Şubesi Başkanı Mete Tuncalp haksız bir tayinle Kütahya'ya sürülmüştür

Ziraat Yüksek Mühendisi Mete Tuncalp yurtsever bir teknik elemandır. Tarım konusunda araştırmalarının ürünü olan yazıları vardır. 1969 yılında Gaziantep'ten CHP Milletvekili adaylığını koymuştur.

Tayin kararında etkin olan, Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Ziraat İşleri Genel Müdürü Burhanettin Doruk ise iki kez AP Milletvekili adayı olmuş bir zattır.

Dışa bağımlı tarım politikasını eleştiren yazıları dolayısıyla şimşekleri üstüne çeken Mete Tuncalp'in, halkçı olduğunu iddia eden bir iktidar döneminde kıyılması olayına bütün mühendis ve mimar odaları karşı çıkmış, Başbakan ve ilgili Bakanların dikkatleri çekilmiştir.

ULUSAL KAYNAKLAR KONGRESİ YAPILDI

Mühendis ve Mimar Odaları İstanbul Koordinasyon Kurulunun düzenlediği "ULUSAL KAYNAKLAR KONGRESİ" 19-20 Eylül günleri İstanbul İl Özel İdare Salonunda yapılmıştır. Kongrenin ilk günü öğleden önce maden, öğleden sonra metalurji ve su ürünleri konularında tebliğler sunulmuştur. İkinci gün ise, öğleden önce tarım, öğleden sonra ise orman konularını içeren tebliğler kamuoyuna açıklanmıştır. Kongreye, Ege Üniversitesi Mühendislik Bilimleri Fakültesi Öğretim Görevlisi Dr. İsmet Uzkut "Türkiye Maden Potansiyeli ve dünyadaki yeri", Maden Mühendisi Hüseyin Özlütaş "Dünya Konjonktüründe Madensel Hammaddeler ve Politik Yöntemler", Maden Yüksek Mühendisi Yalçın Çilingir "Madenciliğimizin Evrimine Toplu Bir Bakış" ve Mr. Ely'nin hazırladığı Maden Kanunu Tasarısının Bu Evrimdeki Yeri ve Önemi", Tüm İktisatçılar Birliği Üyelerinden Yıldırım Koç, "Emperyalizm ve Türkiye'de Madencelik Alanında Yabancı Sermaye", Mehmet Tanju Akad "Emperyalizm, Petrol Politikası ve Türkiye", Petrol Ofisi eski genel müdürü Ayhan Açıkalın "Türkiye Açısından Petrol, (Sorunları ve Çözüm Yolları)" Ekonomist Aslan Başer Kafaoğlu "Metalurji Endüstrimiz ve Kalkınmamızdaki Yeri", Metalurji Mühendisi İlker Akman "Türkiye'de Demir-Çelik Sanayii ve Hammaddelerin Durumu", Hidro-biyoloji Araştırma Enstitüsü Deniz Araştırmaları Kısım Şefi M. İlham Artüs "Türkiye Balıkçılığının sorunları", Tüm İktisatçılar Birliği Genel Sekreteri Aydın Köymen "Çokuluslu Tekeller ve İlaç Sanayii", Orman Yüksek Mühendisi Zübeyir Akyıldız "Dünya'da ve Türkiye 'de Orman Kaynaklarının Genel Durumu", Orman Yüksek Mühendisi Vedat Yömelli "Türkiye'nin Verimsiz Orman Alanlarının Doğal Potansiyeli, Bu Alanların Ağaçlandırılmasının Lüzumlu Şartları ve İmkanları", Doç. Dr. Turhan İstanbullu "Türkiye'de Orman İşletmeciliğinin Tarihi Seyri İçinde Yerli ve Yabancı Girişimler ve Bugünkü Durumu" başlıklı tebliğler sunmuşlardır. Kongre sonunda Mühendis Ve Mimar Odaları İstanbul Koordinasyon Kurulu (M.M.O.İ.K.K.) da ulusal kaynaklar konusunda Mühendis ve Mimar Odalarının ortak görüşünü açıklamıştır.

Cumhurbaşkanı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı ve Ulaştırma Bakanının başarı telgrafları gönderdiği kongrede TMMOB Başkanı TEOMAN ÖZTÜRK'ÜN açış konuşmasından sonra vali N. Kemal Şentürk ve DİSK Genel Sekreteri Kemal Sülker'ile birer konuşma yapmışlardır.

TEOMAN ÖZTÜRK'ÜN AÇIŞ KONUŞMASI

"Mimar ve Mühendis Odaları İstanbul Kordinasyon Kurulunun düzenlediği "ULUSAL KAYNAKLAR KONGRESİ"ni; Emperyalizmin oyunlarını sergiliyerek, gerilikten kurtulma özleminde olan halkımıza ışık tutacağı ve yol göstereceği inancı içinde, açıyorum." diyerek sözlerine başlıyan Teoman Öztürk, 19. yüzyılda batılıların ülkemizde başlattıkları sömürünün bugüne kadar gösterdiği gelişmeleri sergilemiş; yabancı tekellerin ve yerli ortaklarının ülkemizde ekonomik ve politik yönden egemenlik kurduklarını, tüm ulusal kaynaklarımıza musallat olmaya başladıklarını anlatmıştır.

"Geriliğimizin, işsizliğin ve Almanya kapılarında beklemenin, ulusal çıkarlara aykırı teknoloji transferinin, dış yardımların, teknik hizmet ithalinin başlıca nedenlerin den olan iç ve dış sömürünün bir yüzü daha güçlü bir biçimde açığa vurulacaktır burada "Ülkedeki 120 büyük şirketin 70'inin yabancı sermayenin olmasının; imalat sanayindeki 98 kuruluşun 50'sinin, madencilikteki kuruluşların tamamının yabancı sermaye hakimiyeti altında bulunmasının nedenleri bir kere daha açıklanacaktır.

"Borakstan, petrole; tarım ürünlerimizden, orman ürünlerimize kadar tüm kaynaklarımız üzerinde oynanan oyunların çaplarını ve nedenlerini sergilemek, mücadele önerileri geliştirmek, bu kongrenin görevi olacaktır." Sözleriyle konuşmasını sürdüren TMMOB Başkanı halkın özçıkarlarını ve gerçek bağımsızlığı savunan hükümetlerin ekonomik politik ve askerî ilişkilerimizi gözden geçirmesi gereğine değinmiş; bilimi ve tekniği emperyalizmin ve sömürgenlerin değil, halkın hizmetine sunmada kararlı olduğumuzu söylemiştir.

DOĞAL KAYNAKLARA SAHİP ÇIKMADAN SANAYİLEŞME VE KALKINMA OLAMAZ

Mühendis ve Mimar Odalarının ortak göşünü içeren tebliğ, 1970 ler dünyasında ekonomik ve politik krizlerin perde arkasında emperyalist ülkelerin geri bıraktırılmış ülkeleri sömürme mekanizmasının bulunduğu gerçeğini vurguladıktan sonra, Bolivya'da kalay, Şili'de bakır, Rodezya'da krom, Türkiye'de haşhaş dolayısıyle yaratılan durumlar örnek olarak verilmektedir.

HALK YARARINA SANAYİLEŞME

Bildiride daha sonra, farklı sınıfların farklı sanayileşme ve kalkınma anlaşmalarını savundukları anlatılarak " Halk Yararına Sanayileşme" ve Türkiye'nin durumu konusunda aşağıdaki görüşlere yer verilmektedir:

"Halk yararına bir sanayileşme, emeğin yani çalışanların bilinçli, örgütlü, demokratik iradelerinin, doğayı yani hammaddeleri, bilim ve teknoloji aracılığı ile işlemesi, üretmesi ve halkın ihtiyaçlarına sunmasıdır.

Sanayileşme, emek, hammadde ve teknoloji demektir.

1- Bugün ülkemizde emeğin yani çalışanların demokratik örgütlenmesi büyük çapta engellenmiştir. Çalışanların düşünce ve örgütlenme özgürlüğü sendikalaşma hakları yasal engellerle büyük çapta kısıtlanmıştır.

Sanayi kesimi sarı sendikacılıkla parçalanmış. Tarım kesimi tamamen örgütsüz bırakılmıştır. Memurların sendikal hakları yoktur, teknik elemanlar muğlak bir statü içinde yan ödemelerle idare edilmektedir

2- Tüm doğal kaynaklarımıza halkımız sahip dağildir, içerden ve dışarıdan yağmalanmaktadır.

Madenlerimiz % 49 hisseli yabancı veya ismi Türk olan paravan şirketlerce ucuz e mekle çıkarılıp, emperyalist ülkelerin sanayilerini beslemekte ve sonra çok yüksek fiyatlarla tekrar bize satılmaktadır. Hatta ülkemizde rafine edilen petrol dahi ithal fiyatına bize satılmaktadır.

Maden kanunu, petrol kanunu, yabancı sermayeyi teşvik, yerli sermayeyi teşvik bu sömürünün hukuki kılıfını oluşturmaktadır. Maden ve petrol kanunu emperyalizmin ajan uzmanları dikte ve empoze edilmiştir."

HER YIL BİR KIBRIS KAYBEDİYORUZ

Daha sonra madenlerimizin sömürüldüğü, tarımımızın ve gıda sanayiimizin yabancı tekellerin güdümüne sokulduğu açıklanarak, ağaçsızlıktan ve erozyondan her yıl Kıbrıs kadar verimli toprağımızın denize döküldüğüne dikkat çekilmektedir.

Emperyalizmin, sanayiimizi dışa bağımlı ve çarpık tutarak, kendi pazarlamasına uygun teknolojiyi yüksek ücretle Türkiye'ye soktuğu ve % 15 kadar düşen ortaklıklarla sanayileşmemizin kontrol altına alındığı belirtilerek şu sonuça varılmaktadır:

DOĞAL KAYNAKLARIMIZA SAHİP ÇIKMADAN SANAYİLEŞMEMİZ VE KALKINMAMIZ MÜMKÜN DEĞİLDİR.

Sanayileşmemiz ve kalkınmamız için gerekli adımlar şöylece sıralanarak bildiri bitirilmektedir:

1- Madenlerimizin işletilmesi ve satılması, yabancı şirketlerin ve onların paravanası olan yerli şirketlerin elinden alınmalıdır. Bunun için maden ve petrol kanunu mutlaka değiştirilmelidir.

Madenlerimizin devletleştirilmesi şarttır Ancak yeterli değildir. Esas olan madenlerimizin, halkımızın çıkarları doğrultusunda işletilmesi ve değerlendirilmesidir.

2- Toprak reformu geniş köylü yığınlarının yararına mutlaka yapılmalı, üretim tarım kooperatiflerince modernleştirilmelidir. Orman ürünlerimiz ve buna dayalı sanayi coğrafi ve ulusal ekonomi koşulları içinde değerlendirilmelidir.

3- Ulusal teknoloji, kendi gelişim potansiyelini içinde taşıyacak şekilde planlanmalı ve hedeflendirilmeli, teknoloji transferinde ulusal çıkarlar titizlikle korunmalıdır.

4- Tüm çalışanların örgütlenmelerine engel olan yasalar iptal edilmeli. Teknik elemanlar ve memurlar sendikalaşmalı, sendika seçiminde referandum esas olmalıdır.

İNANCIMIZ ve GÜVENİMİZ ODUR Kİ, HALKIMIZIN ÖRGÜTLÜ MÜCADELESİ; DOĞAL KAYNAKLARIMIZA, SANAYİMİZE ve GELECEĞİMİZE SAHİP ÇIKACAKTIR ve ANCAK HALKIMIZIN ÖRGÜTLÜ MÜCADELESİNİN ve İRADESİNİN ÜRÜNÜ OLAN İKTİDARLAR SORUNLARIMIZI ÇÖZEBİLECEKLERDİR.

EMPERYALİZMİN PETROL POLİTİKASI VE TÜRKİYE

Mehmet Tanju Akad
(Türkiye İktisatçılar Birliği Üyesi)

Tebliğci konuyu iki ana bölümde incelemektedir. Birinci bölümde dünyadaki petrol ve petrolün kapitalist dünyadaki üretimini ellerinde tutan çokuluslu şirketler ile emperyalist devletlerin petrol politikalarının tarihsel gelişimi, ikinci bölümde ise bu genel çerçeve içinde Türkiye'de petrol konusundaki gelişmeler ele alınıyor

TEKELLERİN EGEMENLİĞİ

Dünyanın en büyük 20 çokuluslu şirketinden 7'si petrol alanında çalışmaktadır. En büyük çokuluslu şirketler sırasında ikinciliği alan Standard Oil Of New Jersey, dördüncü sırayı alan Royal Dutch-Shell petrol şirketleridir. Bunlardan ilkinin 1973 yılı satışı 359,6 milyar T.L (Türkiye bütçesinin 4 katı) ikincisinin 1972 yılı satışı ise 194 milyar liradır Öbür büyük petrol şirketleride sırayla: Mobil, Texaco, Gulf, BP, Standard Oil Of California dır.

STANDARD OİL'İN HİKAYESİ

Kapitalizmin serbest rekabet döneminden tekelci döneme geçişi bütün öbür dallarda olduğu gibi petrolde de izlenebilmektedir. Belirli bir bölgede petrol üretme imtiyazını alan şirket üretimi denetimi altına almakta ve yüksek satış fiyatı ile üretim fiyatı arasındaki büyük farktan dolayı kısa zamanda tekelleşmektedir. Standard Oil'in yeryüzünde ilk tröst olarak ortaya çıkması ise kurduğu boru hattı ile taşıma maliyetini en ucuz şimendifer tarifesinin onaltıda birine indirmesi,1884 yılında ABD'deki tüm petrolün % 90'ını tasfiye etmesi ve öbür şirketlerin petrol boru hattı kurmasını engellemesi nedenlerine dayanır.

BEDAVA PETROL LAMBASI

İngiliz ve Hollanda sermayelerinin ortaklaşa kurdukları Royal Dutch-Shell Standard Oil'in ilk büyük rakibi oldu .400milyonluk pazarı ele geçirmek için Çin'de halka 8 milyon petrol lambasını bedava dağıtan Standard Oil, taşıma kolaylığı dolayısıyla avantajlı olan Royal Dutch-Shell'in ekmeğine yağ sürmüştü 8 milyon lambanın maliyeti Standard Oil tarafından petrol fiyatına eklendi. Zamlar öbür şirketlercede uygulanınca petrolde tekelleşme süreci hızlandı. Orta Amerikada keşfedilen petrol yatakları ise dünya politikasında petrol tröstlerinin at koşturmasına vesile teşkil etti. Shell bir hükümet darbesi ile Kosta-Rika'da petrol imtiyazi ele geçirdi.Standard Oil'in cevabı bir karşı darbe ve imtiyazların feshi oldu.Shell başka bir yol buldu: Komşu Panama Cumhuriyetini Kosta-Rika'ya saldırtmak...Bu açık çekişmeler ilk olarak 1928 yılında petrol şirketlerinin aralarında anlaşarak dünyayı bölüşmeleriyle sona erdi .

AZ GELİŞMİŞ ÜLKELER VE PETROL

Petrol rezervlerinin en uygun olduğu bölge Ortadoğu'dur. Dünya petrolünün % 53 Ortadoğu'dadır. Bu oran Afrika da % 16,sosyalist ülkelerde % 15'tir. Dünyanın öbür bölgelerinde ise % 2 ila 5 arasında değişmektedir Tüm azgelişmiş ülkelerde petrol alanında 21, 8 milyar dolarlık dış yatırım vardır ve bunun 10 milyar dolaro ABD deki çokuluslu tekellere aittir. Uluslararası petrol şirketleri 1960-70 yılları arasında gelişmiş ülkelerde 2,1 milyar dolar kar elde ederlerken azgelişmiş ülkelerden aynı yatırımla elde ettikleri kar bu değerin 10 katına 20,2 milyar dolara erişmiştir.

"Kazançlarını bir ülkede değil de birden fazla ülke veya dünya çapında azamileştiren firmalar" diye tanımlanabilen çokuluslu şirketler birçok ülkelerde hükümet darbeleri kadar güçlüdürler.

MUSADDIK'IN KADERİNİ KİM YAZDI

İran'da 1951 yılında işbaşına gelen başbakan Musaddık'ın Anglo-İranlan şirketini millileştirerek rafinerilerine el koymasının ardından devrilmesi bunun en açık örneklerinden biridir.Musaddık'ın devrilmesinden sonra ise yabancı petrol şirketleri bütün mal ve imtiyazlarını geri aldılar.

Dünyaya Arap ülkelerinin davranışı olarak sunulan son yapay petrol krizi de Arap halklarından çok ABD tekellerine yaradı . OPEC'in koyduğu satiş fiyatları ile 1960'lar da 88 sent olan varil başına kar 1974'te 4 , 46 dolara çıkıyordu. Bu yapay kriz, petrol tekellerine, ABD kamuoyunda lehte bir hava sağlıyor,ABD'de üretilen petrol ucuz maliyetli kaldığından, petrollerini Ortadoğu tekellerine , ABD kamuoyunda lehte bir hava sağlıyor,ABD'de üretilen petrol ucuz maliyetli kadığından , petrollerini Ortadoğudan sağlayan Avrupa ülkeleriyle Japonya'yı güç durumda bırakıyordu.

PETROL SORUNU ve TÜRKİYE

Türkiye'de işletmeye elverişli ilk petrol kuyusu 1948 yılında bulunmuştur. Ancak Irak'ta petrol bulunması daha Abdülhamit zamanında Osmanlı İmparatorluğu üzerinde , petrol tekellerinin girişimlerde bulunmasının nedeni olmuştur. Birinci Dünya Şavaşı'na kadar yabancı şirketlerin aldıkları imtiyazlar değişik nedenlerle kullanılamamıştır. Bu şirketlerden Alman Deutche Bank,İngiliz-Hollanda Royal-Shell,Anglo Saxon Oil Co. ,Amerikan Chester grubuna karşı birleşerek"Turkish Petroleum Company" adlı bir şirket kurdular

TÜRK PETROL ŞİRKETİ

Yarısı İngiliz öbür yarısıda Alman ve Hollandalıların sermayesinden meydana gelen bu şirketin başına Osmanlı Devletinin güvenine sahip biri getirildi. Ancak bu şirkette aldığı imtiyazı kullanma olanağı bulamadı.

Lozan'da Türkiye'nin en büyük problemi Musul Sorunuydu. Musul ve Kerkük İngiliz egemenliğindeki Irak'a terkedilmeden Lozan Barışı yapılamayacaktı. 1920-21 yıllarında Amerikan Chester firması, daha önce aldığı imtiyazları öne sürerek yeniden ortaya çıktı. Ottoman-American Development Co.adlı şirket Fransa ve İngiltere'nin muhalefetine rağmen Sivas-Harbut-Ergani,Mardin-Diyarbakır-Bitlisve Van-Harbut-Yumurtalık demiryollarının yapımı ile bu yolların iki petrol ve madenlerin kullanma hakkını elde etti. Karşılığında verilecek 300 milyon dolarlık kredi ABD Senatosundan çıkmayınca anlaşma fesh edildi.

CUMHURİYETTEN SONRA

1926'da çıkarılan 791 sayılı kanunla Türkiye dahilindeki bütün maden ve petrol yatakларının işletme hakkı hükümete veriliyordu.

İkinci Dünya Savaşı öncesinde, gerek Türkiye'deki millileştirme politikası gerekse dünya konjonktürü dolayısıyle yabancı şirketler sadece dağıtım ve pazarlama ile uğraşmışlar dır.

İkinci Dünya Savaşı sonrasında petrol tekelleri Ortadoğu'ya eğildiler. 1952'de Menderes hükümeti petrol arayan şirketleri millileştirmeyeceğini açıkladı . Mayıs 1953'te yabancı petrol şirketlerine yakınlığı bilinen Amerikalı Max W. Ball'a petrol kanunu hazırlatıldı. C. Bayar Amerika seyahatinde verdiği söz yerine getirilerek 6326 Sayılı Petrol Kanunu Mart 1954'te çıkarıldı

BAYAR ve MENDERES'İN ARMAĞANI

Bu kanunla şirketlere süresi 4o yıl olan imtiyazlar veriliyor,kârın yarısı vergi olarak alınacağı şartı konmasına rağmen,şirketler ABD'de yararlandıkları tüm vergi indirimleri ve teşviklerden yararlandırılıyordu.

Kanun uygulamada bir devlet şirketi olan TPAO'yu kısırlaştırıyordu. Çünkü mesela Siirt Bölgesinde öbür şirketlere 80 arama izni verildiği halde TPAO'ya verilen ruhsat sayısı 8'i geçmiyordu.

Türkiye'de rafine etmek ve Türkiye'de satmak üezere ithal edilen petrole de Basra Körfezi Fiyatlarına göre ödeme yapılmakta bu da aynı şirketlerin başka ülkelerde uyguladıkları fiyatların üzerinde olmaktadır.

Yabancı firmaların petrol sanayiimize katkılarının ne derecede olduğu şu gerçek verilerle tesbit edilebilir: 1968 yılına kadar Türkiye'de bütün yabancı şirketlerin sondajı 411,192m TPAO'nunki 638,665m dir. TPAO'nun 7,718,572 tonluk üretimine karşılık tüm yabancı şirketlerin üretimi 6,265.373 ton da kalmaktadır.

SONUÇ

Bütün bunlar göstermektedir ki günümüz kapitalizminin hakim birimi olan çokuluslu petrol tekellerinin Türkiye'deki faaliyetleri ancak bunların dünya çapındaki stratejileri gözönüne alınırsa anlaşalabilir.Bu şirketler için mühim olan Türkiye'deki petrol sanayiinin geliştirilmesi değil dünya çapındaki kâr larının azamileştirilmesidir. Bunun için her hangi bir ülkedeki üretimden elde edecekleri ufak kârları,genel stratejileri içinde rahatlıkla feda edebilirler. Ayrıca dünyanın diğer yerlerinde ürettikleri petrolü tekelci fiyatlarla satarak daha fazla gelir elde edebilirler.Mesela Mobil şirketi Türkiyedeki üretim faaliyetlerini azaltırken günde 18000 varil petrol veren kapatırken TPAO bunun yüzde biri kadar verimli kuyuları bile işletmekte ve yeni kuyular açamamaktadır. Yabancı güçlerin denetimi altında, işbirlikçi iktidarlar tarafından hazırlanan petrol kanunu esasında tesadüfen alınmış bir yanlış kararlar silsilesi değildir . Emperyalizmin artan etkisinin tabii bir neticesidir ve gayet bilinçli olarak çeşitli münakaşalar sonuçunda kabul edilmiştir.

Türkiye halkının kendi kaynaklarına sahip çıkarak,bunları üretici güçlerini geliştirmek için kullanması de bir iyiniyet sonucu değil, emperyalizme ve onlarla bütünleşmiş yerli güçlere karşı verilecek uzun ve bilinçli bir mücadelenin ürünü olacaktır.

istanbul'un sorunları 2

METRO açık oturumu

düzenleyen :

Mühendis ve Mimar Odaları İstanbul Koordinasyon Kurulu

metro açık oturumu

Mühendis ve Mimar Odaları İstanbul Koordinasyon Kurulu'nun (MMOİKK) düzenlediği "İstanbul Metrosu" konulu açıkoturum 2 Eylül 'de İstanbul Özel İdare binası salonunda yapıldı.

Mühendis ve Mimar Odaları İstanbul Koordinasyon Kurulu (MMOİKK) Sekreteri Yavuz Çizmeci'nin yönetici olarak bulunduğu açıkoturumda şu konuşmacılar yer aldı:

Atilla Alpöge (Sistem analiz ve ulaşım uzmanı)

Erhan Karaesmen (Dr. Yük. İnş. Müh.ve İstanbul Beldiyesi Metro Danışmanı)

Nusret Alperöz (Yüksek Elektrik Mühendisi ve İ.T.Ü. Öğretim görevlisi)

Saffet Gürtav (İETT Genel Müdürü)

Aslan Başer Kafaoğlu (Ekonomist ve Maliyeci)

Açıkoturumda tartışılan konular ise şunlardı:

- Genel olarak kentleşme ve kitle ulaşım bütünselliği içinde METRO sorunu
- Dünyadaki metro uygulamaları
- İstanbul Metrosu konusundaki çalışmaların tarihçesi
- Teknoloji ithali ve yerli teknoloji açısından metro olayı
- Ekonomik yönüyle metro

Oturum yöneticisi Yavuz Çizmeci, kısaca İstanbul'da metro düşüncesinin tarihçesini anlattıktan sonra Maliye Bakanı Deniz Baykal, Ticaret Bakanı Fehim Adak,Turizm ve Tanıtma Bakanı Orhan Birgit,Ulaştırma Bakanı Ferda Güley, İstanbul Valisi Namık Kemal Şentürk ve Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu (DİSK) Genel Sekreteri Kemal Sülker'den gelen başarı telgraflarını okudu.

DİSK Genel Sekreteri Kemal Sülker telgrafında ayrıca teknik elamanların kendi hakları kavuşarak, ülke yararına olan girişimlerde daha bağımsız olmaları dileğinde bulunuyordu.

AÇIKOTURUM

Yavuz çizmecinin açış konuşmasından sonra konuşmacılar görüşlerini şu şekilde dile getirdiler:

ATİLLA ALPÖGE:

"Teknik ve bilimsel analizlere bile gitmeden, basit bir sağduyu ile metronun gerekliliğine evet demek mümkündür."

"Karşımızda çok önemli bir olgu var: hergün büyüyen otomobil sahibi olma arzusu.Bu gidişi frenlemek gerekir." diyen Atilla Alpöge,bu gelişmeyi pompolayan en önemli itkinin, her gün sabah-akşam ızdırap verici bir şekilde kuyruklarda vasıta beklemek olduğunu söylemiş."Bu sebeple kişi, borç-harç özel oto sahibi olma özlemi duymaya başlıyor." demiştir.

Bu gidişi durduracak bir politik girişimin hedef haline geldiğini,metro yapmak ta yolların açılması için yapılan büyük yatırımların duracağını belirten Alpöge; "Ulaşım sorununu çözmek için metro tek çözüm değildir. Vapuru,treni,dolmuşu,taksisi ile bir bütün içinde ele almak gerekir." demiştir.

ERHAN KARAESMEN:

İstanbul metrosunun kavram olarak birkaç yüzyıllık tarihi olduğunu, belirten Erhan Karaesmen, "Ankara Metrosu konusunda çalışmalar yapan 50 kişilik Türk ekibinin teknik direktörlüğünü yaparken şunu gördüm: İlk çıkış noktasından sonuna kadar metroyu yapabilecek güçtedir Türk elemanları. Metro dört katlı binaya benzemez ama bir uzay aracı da değildir." demiş, "Metro teknik olarak basit bir olay. Toprağı eşeleyip bir geçit yapıyorsunuz,o kadar." diye eklemiştir.

1976 yılında İstanbul'da metro ihtiyacının had safhaya ulaşacağını iddia eden Karaesmen, "Bu karar politik tercihe dayanan bir karar olacaktır demiş, Boğaz Köprüsü'nün Türk tekniğine en ufak bir bilgi birikimi bile sağlamadığını anlatarak, "Metro böyle olmamalı. Türk tekniğinin zaferi, daha Türk, daha yerli bir eser olmalı." demiştir.

NUSRET ALPERÖZ:

Sovyetler Birliği tarafından hazırlanan fizibilite raporlarını etüd etmiş olan Alperöz, bir metro vagonunun otobüsten üç misli daha hızlı gittiğini, ve otobüs buyunun iki misli olduğunu belirterek, "Bir metro vagonu 6 otobüse eşdeğerdir." demiştir.

1985 yılında sadece Levent - Topkapı arasında 900 otobüs gerekli olduğunu söyleyen Alpegöz ,metro olduğu takdirde aynı işin 150 vagorla halledilebileceğini ve Levent'ten-Topkapı'ya 15 dakikada gidileceğini belirtmiştir.

Metrolarda duraklar arası ekonomik mesafenin 1000-1400 metre olduğunu, bugünkü fiyatlarla metronun bir kilometresinin 305 milyon liraya mal olacağını, İstanbul metropoliten belediyelerinde vergiler arttırılarak bu iş için yılda 300 milyon lira kadar fazla gelir sağlanacağını belirten Nusret Alperöz, dış finansman sağlamak için İETT'nin konsorsium kurma önerisini eleştirmiş, Fransızların metro ihalelerini ele geçirebilmek için Ankara Belediye Başkanından Nihat Erim'e kadar yoğun çabalar harcadığını söylemiştir.

SAFFET GÜRTAV:

İETT Genel Müdürü Saffet Gürtav, büyük bir hızla küçük araba sayısının artmasıyla trafiğin tıkandığını, bu sistemi tersine döndürmek gerektiğini belirterek halk otobüsü, minibüs ve dolmuşların başıbozukluk içinde , keyfi tarife uygulamalarından yakınmış, metro yapılması konusunda İETT'nin çabalarını anlatmıştır.

ASLAN BAŞER KAFAOĞLU:

Trafiğin taşıma demek olduğunu taşımanın ise bir hizmet, ana malın hemyapımına hem de değerlendirilmesine giren bir hizmet olup temel ekonomik sektörlerin kaçınılmaz bir unsuru olduğunu,metronun da en ucuz ve en elverişli taşıma yolunda bir adım şeklinde ortaya çıktığını söyleyen Kafaoğlu, sözlerine devamla, deniz yolunun en ucuz yol olup kitle ulaşım araçlarına önem verilmesi gerektiğini ileri sürmüştür. Şehirde arsa meselesinin büyük önem kazandığı şeklindeki sözlerin - den sonra, metronun hem arsanın iki kere kullanılması yönünden çok ekonomik sayılabileceğini bildirmiştir. Aslan Başer Kafaoğlu sonra şu önerileri getirmiştir:

Proje ve fizibilite raporları yapımında Türk Mühendisi en yüksek oranda bulunmalıdır. Ama ben dogmatik değilim. Yüksek teknoloji ile milli mühendislik hizmetleri arasında bir denge kurulmalıdır. Metro konusunda yeni bulgular vardır.

Finansman ve maliyet meselesi teknoloji seçiminden sonra ele alınmalıdır. Önemli olan tatol finansman değildir.

TL ve döviz olarak finansman oranlarıdır. Finansman her nasılsa yapılabilir. Karar yürütme organındadır."

Kafaoğlu, politik kararın henüz alınmadığını, henüz kamuoyu oluşturulması safhasında olunduğunu, metronun kangren olmuş trafik derdine bir çare arayacağını, kısa bir metro hattının şehir yapısını etkilemiyeceğini ifade ettikten sonra, Nazım Planın kendi gerçekleşme araçlarını kendi içinde taşıması gerektiğini,metronun belki nazım planın gerçekleşmesini sağlayacağını anlatmıştır.

Birinci tur konuşmalar bittikten sonra oturum yöneticisi Yavuz Çizmeci dinleyicilere söz vermiş, Mimarlar Odası Başkanı Şaban Ormanlar,Hasan Halet Işıkpınar, İnş. Müh. Odası İst. Şb. Bşk. Ertuğrul Tığlay ve Mimarlar odası İst. Şb. Sekreteri Yücel Gürsel çeşitli eleştiri ve önerileri dile getirmişlerdir.

İkinci tur tartışmalarda metronun, şehirsel yapıyı etkileyecek bir araç olarak kullanılması önerilmiş,"firma güdümlü aracılardan" sakınılması gerektiği belirtilmiştir.

Yabancı sermayenin geri ülkelere yeni teknoloji getiremiyeceği,yabancı sermaye ve teknoloji transferi konularında hassas olmamız gerektiği üzerinde ısrarla durulmuştur.

Konuşmacı Aslan Başer Kafaoğlu bu konuya güzel bir örnekle açıklık getirmiş, şöyle demiştir:"Yabancı sermayenin Türk ekonomisine yaptığı zarar,şu kadar getirip şu kadar götürmesi değildir,5 milyar getirdi 25 milyar götürdü deriz. Keşke bütün zararı bundan ibaret olsa....

" Yabancı sermaye ekonomiyi kendi ana yönlenmesinden öyle bir saptırır ki, kâr transferi ile sağladığı zarar, bu esas zarar yanında hiç kalır. Ekonomiyi o yön de kanalize ettirir. Bol bol oto yolları açılır. Oto tamirhaneleri, otomobil montaj sanayiine yan sanayi kolları faaliyete geçer Bol bol benzin istasyonları....Sonuçta başka yönlere yapılacak yatırımlar bozulur. Ve yabancı sermayenin arzusuna göre ekonomi esas hedefinden saptırıldığı için karayolu taşıması ucuz, demiryolu taşıması pahalı ve külfetli gibi görünmeye başlar İşte bunun ülke ekonomisine sağladığı zarar kâr transferinden çok çok fazladır"

yüksel birdal

NİXON'UN DEĞİL EMPERYALİZMİN KOKUŞMUŞLUĞU

"Pentagon generalleri ve CIA yetkilileri Panama Kanalı'ndaki "Anti-gerilla Okulu'nda ve Washington'daki "Uluslararası Polis Akademisi'nde hükümet darbeleri için subay eğitmektedirler. Yunanistan, Şili ve Bolivya darbelerinde yer alan faşist subayların bu okullardan yetişmiş olmaları, sadece basit bir raslantı sayılamaz. Kaldı ki, Yunanistan'da 1967 darbesini gerçekleştiren Papadopulos'un CIA'dan "maaş" aldığı Amerikan Senatosu'nca açıklanmıştır."
(UĞUR MUMCU, Yeni Ortam, 11 Ağustos 1974)

İki yıl boyunca bütün dünya kamuoyunu "Watergate Skandalı" adı altında işgal ettikten sonra, nihayet Nixon gözyaşları arasında Amerika ve emperyalist dünya siyasi hayatının bir numaralı adamı olmaktan vazgeçti.

Nixon, Watergate olayı ile ilgili olarak herşeyi bildiğini ve şimdiye dek yalan söylediğini en sonunda açıkladı. Ağlayarak yaptığı açıklamada, 1972'de meydana gelen Watergate olayını düzenleyenlerin adlarının ortaya çıkmaması için FBI ve CIA'nın işbirliği yapmalarını istediğini belirtti.

İki yıl boyunca dünyanın sosyalist olmayan kesiminde hemen hemen aynı sorular soruldu durdu:

- Nixon biliyor mu, bilmiyor mu?
- Nixon sahtekar olabilir mi, olamaz mı?
- Nixon vergi kaçırdı mı, kaçırmadı mı?
- Nixon rüşvet yedi mi yemedi mi?
- Nixon ahlaksız mı değil mi?

Şimdi kendi ağzıyla itiraf etti:

-"Evet, ben böyle böyleyim."

Peki ne değişti? Adamı suyu sıkılmış limon gibi kenara atıp yerine; eski boks ve beyzbol yıldızı, pipo içen, gelinleri- damatları, köpekleri olan, karısı eski manken ve dansöz, 1.82 boyunda, bulaşık yıkayarak tahsilini tamamlamış, kısacası standartlara uygun bir Amerikan vatandaşını Başkan yaptılar.

Bizim Amerikancı sağ basın, iki yıl boyunca Başkan'a atılan her "çamurun (!)" "komünist uydurması" olduğunu söyledi. Başkan'ları herşeyi itiraf edip ağlayarak ayrıldık - tan sonra Gerald Ford Başkan olunca:

-"Oh, çok şükür Amerikan demokrasisi ve onuru kurtuldu."

-"Amerikalıların insan haklarına olan bağlılıklarının parlak bir yansıması" diye sevinç çığlıkları atmaya başladılar.

Emperyalizmin bilinen taktiğidir: Düzenin kendi çarpıklığı, kokuşmuşluğu ve namussuzluğundan dikkatleri kaçırıp, şahısların dürüst olmasıyla ortalığın güllük gülistanlık olacağı fikrini yaymaya çalışmak. Bu amaçla yeni itibarlı Başkan'larıyla; itibarsız, hırsız, dolandırıcı, haysiyetsiz, kana susamış emperyalizmlerine itibar kazandırmaya çalışacaklar. Satılık kalemler yeni Başkan'larının gülücüklü resimlerini yayınlayacaklar, 1930 küsurlarda bilmem ne maçında kaç gol attığını, bulaşık yıkarken kaç tabak kırdığını yazacaklar.

Ama iki yıldır dünyanın gözü önünde rezil bir oyun oynanıp, olay "bir takım şahısların hatası" gibi gösterilmeye çalışılırken, her yere bulaşmış olan pislik o kadar ortaya çıktı ki; Amerikan idari sisteminin ve emperyalist kampın çürümüşlüğünü, düzenin kendisinin bir hırsızlar ve casuslar şebekesi olduğunu anlamayan kalmadı.

Herşeyiyle gayri meşru olan bir düzende bir Başkan'ı, çevresini ve bir takım ünlü şirketleri "seçim mücadelesini gayrı meşru bir yöne saptırmak" suçuyla yargılamak "Amerikan demokrasisinin" garabetlerinden olsa gerek. Hele Amerikan düzeninin en önemli kurumlarından biri "Lobbying System" yürürlükteyken...

Amerika'da büyük tekellerin, yönetimdeki önemli kişilere etki yapmak, her türlü çareye başvurarak onları tavlamak üzere memurları vardır. Çengel attıkları kişinin önem derecesine göre istedikleri kadar para harcayabilirler. Kanunlarla resmen kabul edilmiş bu kuralın adı "lobbying"dir. Yalnız, kanun gereğince büyük şirketler, kendi he

Sonu 10'da

seçmeler

Yüksel Birdal

ÜS MÜ TESİS Mİ?

Yunanistan'a özgürlük getiriyoruz, Kıbrıs'a bağımsızlık getiriyoruz, birinci barış harekâtı, Nixon'un firaklı istifası, gibi haberler arasında kaynayıp giden küçücük bir haber bir gazetenin arka sayfalarında yayınlandı. Amerikan Havacılık dergisi Aviation Week and Space Technology ve İngiliz Daily Express gazetesinden aktarılan habere göre:

Lefkoşe yakınlarında, Beşparmak Dağları üzerinde, içinde 300 kadar Amerikan askerinin çalıştığı gizli bir radar üssü varmış. 20 Temmuz'da Kıbrıs'a karşı Türk barış harekâtı başlatıldığında, Amerikalılar, İngilizlerden bu üssün Türklere karşı korunmasını istemişler. Korunması tehlikeye girdiği ve varlığının anlaşıldığı anda da buranın boşaltılması ve 6. Filo'dan kalkacak uçaklarla bombalanarak yok edilmesi hiçbir iz bırakılmaması gerekeceğini İngiliz Genelkurmayı'na bildirmişler...

Haber yayınlandıktan sonra, Yeni Ortam'da İlhami Soysal'dan başka kimsenin üzerinde durmaya bile gerek görmediği bu üste, neler vardı ki, "Türklerin eline geçeceğine imha edelim" deniyordu? Bu üs, orada kime karşı kullanılmak üzere kurulmuştu? Herşeyiyle Amerikan emperyalizmine bağımlı Yunanistan danışıklı şekilde NATO'dan çıktıktan sonra, yetkililerimizin "NATO'da kalacağız" demeleri - nin arkasında acaba bu üsle ilgili endişeler mi yatmaktaydı?

Benzer soruları kendi kendinize sorup cevap vermeye çalışırsanız emperyalizmin gerçek yüzü daha ayan-beyan görülecektir.

FIRSATI KAÇIRMAYIN

İstanbul Belediyesi Makina Elektrik Sanayii İşleri Müdürlüğü Proje ve Etüd Bürosu'na işçi kadrosundan 40 lira asgari ücretle elektrik mühendisi aranmaktadır.

39 lira sendika zammı, ayda 300 lira yemek parası, yazlık-kışlık elbise ve ayakkabıya ilaveten fazla mesai ücretleri de verilecek olan bu görevde çalışanlar emsalleri olan "memur-mühendis" lere göre krallar gibi yaşayacaklardır.

Önemle duyurulur.

KAÇ PARALIK ?

Journal de Genève adlı ünlü bir İsviçre gazetesinin yaptığı açıklamaya göre Amerika'da elçilikler, bu makamlara getirilenlere parayla satılıyormuş. Aşağıdaki listede elçiliklerin yeri, fiyatı ve satın alan elçilerin isimleri bulunuyor:

Elçilik yeri	Fiyatı	Satın alan elçi
Londra	2.100.000	Walter Anneberg
Lüksemburg	2.100.000	Ruth Warkas
La Haye	1.413.000	Kingdon Goud
Brüksel	1.576.000	Leonard Fireston
Cenevre	1.400.000	Shelby Davis
Paris	4.200.000	Arthur Watson

Not: Elçiliklerin fiyatları kentin, ülkenin büyüklüğü ya da küçüklüğüne göre değil, elçilerin o kent ya da ülkedeki çıkarlarına göre saptanıyormuş.

Listede bizim kentlerin fiyatına rastlayamadık. Acaba kaç paralıkız dersiniz?

SEKİZ ESRARENGİZ AJAN

Biliyorsunuz, Amerikalı dostlarımız(!) bize silahtan süttozuna kadar türlü- çeşitli yardım (!) da bulunurlar. Sonra da (ikili anlaşmalar gereği) bu yardımlarının yerinde kullanılıp kullanılmadığını kontrol için

NİXON'UN DEĞİL

Başı 9'da

saplarına "lobby" yapan kişilerin adlarını, ve her yıl harcadıkları paraları açıklamak zorundadırlar. İşte, Good-Year'dan, ITT'ye petrol şirketlerinden süt şirketlerine kadar bir sürü tröst Nixon ve avanesi için harcadıkları paraları (lobby'lerini) açıklamadıkları için ceza yediler.

Hani eski İspartalılar zamanında hırsızlık yapmak en yüce bir meziyetmiş de, çalarken yakalanmak ölümü gerektiren bir suç sayılmış ya, "Amerikan Demokrasisi"nde bu yöntem biraz daha değiştirilmiş : Dev şirketler, Başkan dahil, diledikleri kişileri, diledikleri paraya satın alabilirler. Ancak bunu açıklamak zorundadırlar. Adam satınalma işi gizli yapılır da, sonunda ortaya çıkarsa suç sayılır.

Böyle bir düzenin ahlakının tartışmasını, Türkiye'yi "küçük Amerika" yapmak isteyenlere bırakarak Nixon'un ABD emperyalizmine sağladığı yararlara bir bakalım:

ABD'nin NATO içindeki üstünlüğünü Avrupalılara kabul ettirmekten, Mısır Arap Cumhuriyeti'nde ABD etkisini arttırarak Ortadoğu'da kuvvet dengesini lehlerine çevirmeye kadar, Şili'de Allende'yi öldürtüp Amerikan çıkarlarına hizmet eden Pinochet'yi işbaşına getirtmekten, Çin ve Sovyetler Birliği ile yakınlaşmayı sağlamaya kadar Nixon yönetimi emperyalizme gerçekten iyi hizmet etmiştir.

Buna rağmen emperyalizm, kendine bu derece yararları dokunan bir elemanını gerektiği zaman harcamaya karar verince, görüyorsunuz, gözünün yaşına bile bakmıyor. Vietnam'dan Yunanistan'a kadar emperyalizmin dümen suyundaki ülkelerde "Amerikan ürünü" faşist yöneticiler de aynı yöntemle, (işe yaramaz hale gelince) tarihin çöplüğüne atılıvermişlerdir. Her ülkedeki çanak yalayıcıların bu olaylardan alacağı büyük dersler vardır.

Nixon'un, seçildiği gün 850 bin dolar olan serveti, çekildiği gün 25 milyon dolarmış. İstifa eden Başkan'a yılda 60 bin dolar emeklilik ücretiyle 96 bin dolar yönetim harcaması ödenecek. Oysa, istifa etmemekte direnip Kongre tarafından azledilseydi bu paraları alamayacaktı.

Nixon, yerine geçen Ford'u kastederek, "Amerika emin ellerdedir." demiş. Ona ne şüphe?

Amerika'nın elinde bulunan dünyanın en güçlü dinleme, casusluk ve haberalma örgütleri yine ABD'nin dışında cinayet işliyor, toplumları alt üst ediyor, darbeler düzenliyor, içeride gizli dinlemesiyle, Mafia'sıyla aynı düzen sürüp gidiyor.

Emperyalist düzenin sahiplerine bir kurban gerektiği için Nixon görevinden ayrıldı. Ama yine "Amerikan ürünü" yeni yeni Generaller halk uyanışlarına karşı yeni darbeler düzenleyecek, yeni cinayetler işlenecek... CIA'sıyla, barış gönüllüleriyle, Amerikan yardım heyetleriyle yeni oyunlar tezgahlanacak...

Düzenlerini sürdürebilmek için her türlü sahtekarlığa başvurabilen bir ülkede bir kurbanın ortaya sürülmesi ve arkasından "Oh, çok şükür. Amerikan demokrasisi ve onuru kurtuldu" demek hiçbir şeyi çözümlemeyecek...

SEÇMELER

Başı 9'da

...ir sürü uzman (!) gönderirler.

Uyuşturucu madde kaçakçılığını na... kontrol ettiğimizi kontrol etmek için de diplomatik pasaportlu 8 uzman gönderilmiş. Bu 007'lerin ellerinde öyle kartlar var ki, bütün Türk polisi onlara her istediklerinde yardımcı olmaya mecbur.

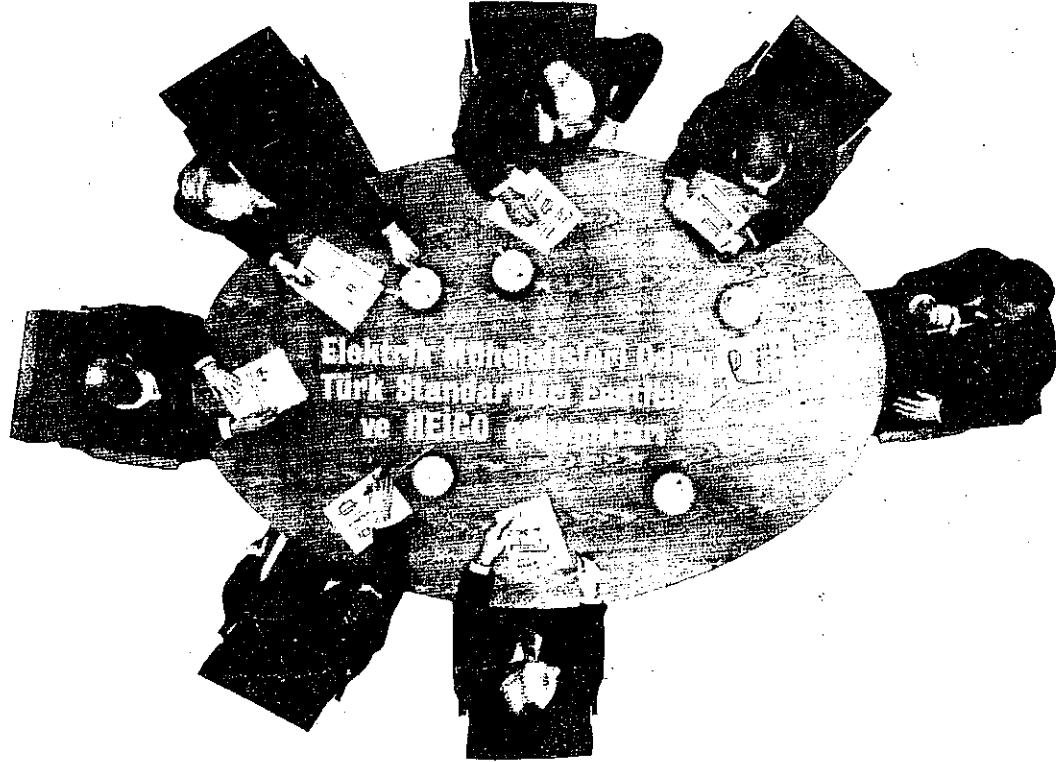
Ellerinde hem diplomatik pasaport, hem de "Türk polisinin yardımcı olması" kartı olduğu için, kırk haramilerin "açıl susam açıl" şifresi misali bu ajanlara da Türkiye'de her kapı açılmış, Amerika ile Avrupa ülkelerine uyuşturucu madde kaçakçılığına başlamışlar. Sadece kaçakçılıkla uğraşırlarsa, çift katlı-kaymaklı ekmek kadayıfını elden çabuk kaçıracaklarını bildikleri için, düzenledikleri bazı kaçakçılık olaylarını ihbar ederek esas görevlerini de yerine getirmişler...

Bu arada, Emniyet Genel Müdürlüğü'nde görevli bir polis müdürü, "Amerikalı ajanların son zamanlarda Türk polisine karşı aşırı tutumları nedeni ile yetkililerle düştüğü anlaşmazlık sonucu" görevinden ayrılmış.

Cumhuriyet Gazetesi'nde Salahattin Güler'in açıkladığına göre, aralarında, Amerikan ordusunda 10 yıl istihbarat subaylığı yapan ve aynı zamanda CIA ajanı olan Lorigen'in de bulunduğu bu 8 esrarengiz ajanın isimleri şöyledir: Frank Bricks, Walter Leamy, Michael Hurley, Arthur Ekberg Terry Done, Otto Privette, Joan Zonni.

Ankara'da Amerikan Yardım Heyeti'nin bulunduğu binada, İstanbul'da da Amerikan Konsolosluğu'nun zemin katında gizli bir dairede çalıştıkları ortaya çıkan bu ajanlar deşifre olduğuna göre Amerika ne yapar dersiniz?

Ne yapacak, bunları geri çeker, daha gizli ve akıllı çalışabilecekleri gönderir. Biz de, ikili anlaşmalar gereği yeni gelen "Diplomatik Pasaportlu" ların eline, "Türk polisi ile birlikte çalışmaktadır. Gerektiğinde yardımcı olunması" kartını verir, "Allah işini rast getirsin" deriz...

kopmayan beraberliğimiz

EMO + TSE + HEİCO =

Elektrik Mühendisleri Odası

Türk Standartları Enstitüsü

KALİTE
UZUN ÖMÜR
ve EKONOMİ

HAYK DEĞİRMENCİOĞLU
Bankalar Yanıkkapi Sok. 36 – 38
Tel: 498938–443337–495774
Karaköy – İstanbul

Mayının Altındaki Ekmek

HER AY BİR KİTAP

Ersin Kaya

KAÇAKÇI ŞAHAN/Hikayeler/Bekir Yıldız CEM YAYINLARI/7. Basım/96 sayfa/ 7,5 lira/

"Ben bir sanatçıyı yargılayabilirim ve değerlendirebilirim" diyebilmek, bu yetkiyi kendinde bulabilmek iddialı bir düşüncedir. Kişinin bu yetkiyi kendinde görebilmesi için, söz konusu olan san'at dalında hiç değilse belirli bir eğitim düzeyine ulaşmış olması gereklidir. San'atın bu dalında daha önce nelerin olup bittiğini öz ve biçim yönünden hangi akımların geçerli olduğunu ve bunların altında yatan ekonomik ve sınıfsal bağlantıları bilmeden, bir ressama, bir ozana, bir besteciye ve bir yazara not vermek en azından ihtiyatsızca davranmak olur.

Ancak çağdaş düşünce, san'atı entellektüel bir paslaşma olmaktan çıkarma,gitgide halka maletme yönünde önemli gelişmeler getirmiştir. Kimin, hangi sosyal sınıflar yararına kalemini, fırçasını oynattığı, kimin "ben politikayı san'ata karıştırmam" gerekçesi arkasında sömürünün sürmesine yardımcı olduğu bugünün san'atçısını değerlendirmede başlıca ölçüt (kriter) sayılmalıdır. San'ata ve san'atçıya bakış açımızı böylece belirleyince, san'atın iç sorunlarına girmemek kaydıyla her ilerici düşünceyi benimsemiş kişinin san'at ve san'atçılar üzerine söyleyecek birkaç sözü olabileceğini de kabullenmiş sayılırız.

"Evlilik Şirketi"ndeki evliliğin şirket haline dönüşmemesi için savunulan ilkeler, bilimsel düşünceye aykırı bulunabilir, Alman Ekmeği'ndeki Almanların davranışları üretim ilişkilerinden soyutlanmış diye eleştirilebilir belki, ama Bekir Yıldız'ın kalemini halkı için kullanmadığını hiç kimse söyleyemez.

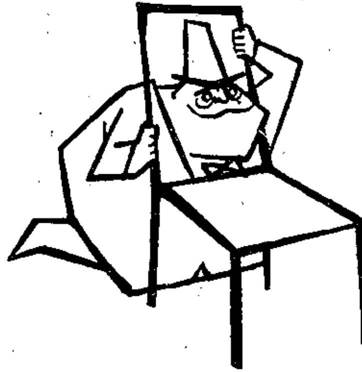
Kaçakçı Şahan Güneydoğu Anadolu insanlarının yaşamlarından kesitler vermektedir. Kitapta beş hikaye yer alıyor.

"Gaffar ile Zara" üretici güçlerin gelişmesiyle üretim ilişkilerinin ve törelerin uğradığı değişikliği konu almıştır. Büyük toprak sahipliğinin yoksul köylüler üzerindeki hegemonyası, gelişmiş üretim aracı (traktör) nın insan emeğinin yerini alması, emeğin topraktan koparak özgürleşmesi, geri ekonomik ilişkilerin biçimlendirdiği kadın-erkek ilişkileri, halkın yaşamından alınmış gerçekleri aktarmalarla, olayların diyalektiği doğru yakalanarak ve kesinlikle bir konferansçılık havasına kaçmadan işleniyor bu hikayede.

"Büyük Yas"ta, "Zırhlı Şamı"nda ve "Güzel Parmaklar" da törelerin baskınlığını, insan ilişkilerinin geri tarım sisteminde nasıl biçimlendiğini görüyoruz.

"Kaçakçı Şahan" ise bir insanlık dramıdır. Çoluk çocuğunun nafakasını bu yanda sağlayamadığı için sınırın ötesine mayınlı tarlalardan geçerek giden Şahan'ın iki altınla dönmesine iki altın cebinizdeymiş gibi sevinirsiniz. Attığı her yeni adımda ayağı yere basarken, acaba patlayacak mı diye Şahan kadar heyecanlanırsınız. Ama Şahan'ın attığı bir adımda bastığı yer mayındır. Şahan havaya uçar, siz üzüntüyle hikayeyi okumaya devam edersiniz. Üzüntünüz, Şahan'ın ölmeden önce son anda altınları ağzına atmasıyla şaşkınlığa, parçalanmış cesedin kimlik tesbiti için köylülere gösterilmesi sırasında suskunluğa dönüşür. Şahan'ın babası gece oğlunun cesedi başında ne yapması gerektiğine karar veremezken ihtiyarın çaresizliğini kendi çaresizliğiniz bilirsiniz. Ve yaşlı adam cesetten altınları çıkarmaya uğraşırken, ekmeği mayınların altına yerleştiren düzene isyan edesiniz gelir.

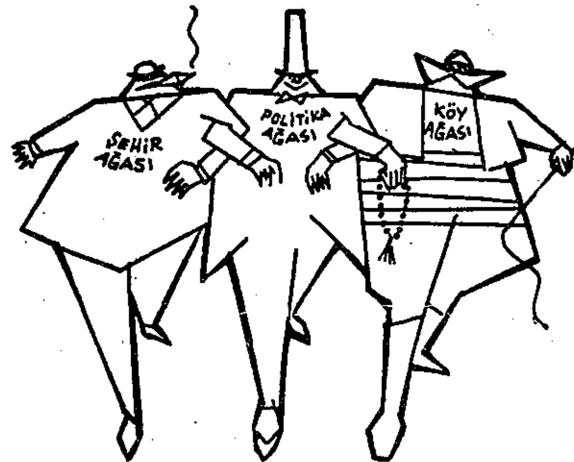

DÜNYA GÖRÜŞÜ...

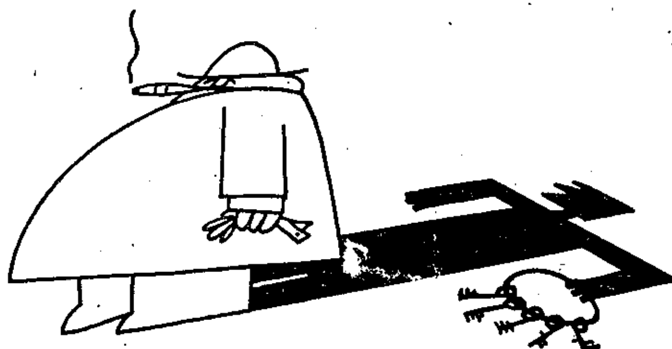
FERRUH DOĞAN'IN ÇİZGİLİ DÜNYASI

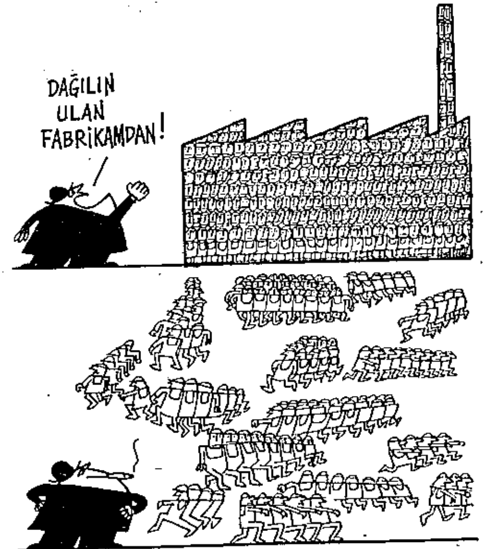
Çağdaş karikatür sanatımızın halkçı ustalarından Ferruh Doğan 1932 İstanbul doğumludur. Karikatürleri 1945'ten bu yana gazete ve dergilerde çıkmaktadır. Ferruh Doğan emperyalizmi hedef alan, halkın ezilmişliğini ve yoksulluğunu buruk espri - lerle gözler önüne seren karikatürleriyle tanınır. Kendine seçtiği bu politik tavır, 1956'da yayınladığı "Asrileşen Köy" adlı albümün toplatılmasına yol açmıştı. Ferruh'un karikatürleri bazen en derin ekonomi-politik gerçekleri bir bakışta insana kavratacak kadar yalın, açık, aynı zamanda anlamlıdır.

Aşağıda, Art Yayınları arasında çıkan "Çizgili Dünya" adlı albümünden seçtiğimiz örnekleri sunuyoruz. Yüz yirmi kadar karikatürden yayınlayacaklarımızı seçmek bizim için gerçekten güç bir iş oldu. Okurlarımıza karikatürleri eksiksiz görebilmeleri için "Çizgili Dünya"yı önemle tavsiye ederiz.

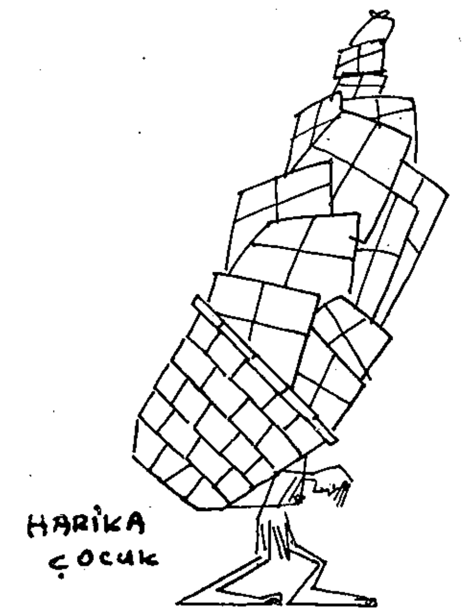

AĞALIK DÜZENİ

HARİKA ÇOCUK

başyazı

YAN ÖDEME ÇIKMAZI

Başı 1'de

ğımsızlık, özgürlük ve demokrasiden yana olduğunu söylediği için tüm çalışanların desteğini kazanan bir iktidar, bu anti-demokratik tutumuyla kamu personeli arasında ayrıcalık yarattığını büyük bir desteği karşısına aldığını kısa zamanda görecektir.

Bu dönemde teknik elemanlara büyük görevler düşmektedir.:

"Hak verilmez alınır ve bütün haklar disiplinli-örgütlü mücadeleyle alınır" ilkesini bir an bile hatırdan çıkarmadan; grev ve toplu sözleşme silahlarıyla donatılmış sendikal haklara kavuşabilmek için en kısa zamanda TÜTED'de birleşmeniz gerekmektedir. Ülkemizdeki yabancı teknik personel 90 bin lira aylık alırken, kamu hizmetindeki kendi teknik elemanına 1200 lirayı çok gören zihniyeti yenmenin, kapıkulu olmaktan kurtulmanın, demokratik haklara kavuşmanın ve bilgimizi- tecrübemizi - yaratıcı gücümüzü halkımızın hizmetine rahatça sokabilmemizin yolu ÖRGÜTLENMEK'ten geçmektedir.

Bazı üyelerimiz Oda'lara karşı haksız eleştiriler yöneltorek:

- "Odalar pasif davrandı, yan ödemeleri onun için kaybettik." demektedirler. Bu çok haksız eleştirilerin sahipleri, Odaların fonksiyonları ile örgütlü mücadeleyi birbirine karıştırmakta, tatlı canlarını üzmeden kendilerine bazı imtiyazların sağlanıvermesini istemektedirler.

Yan ödemeler ne kadar verilirse verilsin, teknik elemanların sorunlarına ve ülke yararına bir çözüm getirmeyeceğini bilen Odalar, tüm teknik elemanların TÜTED'de birleşerek örgütlenmesini ve sendikal hakları elde etmek için mücadele verilmesini savunmuşlar; ayrıca hem kamu kesimindeki, hem de özel kesimdeki üyelerin haklarının en titiz savunucusu olmuşlardır.

Bundan sonra, teknik elemanların memur statüsünden çıkarılıp işçi sayılması yönünde her türlü girişimde bulunulacaktır. Bunun için sayın Bakanların dediği gibi Anayasa değişikliği de gerekmemektedir. Ayrıca "teknik elemanlar bedenen de çalışan fikir işçisidir" diyen bir Danıştay kararı da vardır. Sayın Hükümet yetkilileri teknik elemanlara sendikal haklar sağlanması konusunda gerçekten samimi iseler bu Danıştay kararlarını uygularlar, böylece teknik elemanlar, işkollarına uygun sendikalara girerek mücadelelerini yürütürler.

aydınlığa doğru

oda yöneticileri ali topuz ile görüştü

Başı 1'de

kanların inisyatiflerine bırakılan yan ödemelerin verilip verilmeme konusu, partizan iktidarların kendi adamlarına ikrami ye dağıtması şekline dönüşecektir." denmiş ve bunun tek çözüm yolunun "işveren olarak Devlet karşısında çalışanların sendikalaşması, toplu sözleşme, ve grev haklarına kavuşması olduğu öne sürülmüştür.

Sayın Ali Topuz, tüm çalışanların sendikal haklara kavuşabilmesinin programlarında yer aldığını, ama bunun bir Anayasa değişikliğini gerektirdiğini, güçlerinin şimdilik buna yeterli olmadığını söylemiş, kendi bakanlığındaki teknik personelin eskisinden daha az para almaması için gayret göstereceklerini eklemiştir.

ORTAK MESLEKİ DENETİM

Odaların gerçek anlamda objektif ve tutarlı kamu hizmeti olan projelendirme ve inşaatta ortak mesleki denetimin Hükümet tarafından olumlu karşılandığı Sayın Bakan tarafından beyan edilmiş "yapı polisi" veya "yapı kontrolu" konusundaki önerilerimizi dikkate alacakları söylenmiştir.

Gecekondu alanlarında "gecekondu sürecinin meşrulaştırılması" şeklinde bir uygulamaya gidileceği, projelendirme ve bir disipline sokma sağlanarak imar nizamları bakımından son derece kolaylıklar getirileceği belirtilmiştir.

ÜYELERİMİZDEN

Üyemiz Sayın İsmet İzgül 9 Eylül 1974 günü Kadıköy Evlendirme Dairesinde yaşantısını Bayan Zerrin ile birleştirmiştir. İzgül çiftine mutlu bir beraberlik dileriz.

ülker işçilerine oynanan oyun

Başı 1'de

17 Eylül günü saat 08.00'de üretimi durdurarak kapıları kapatan işçiler camlara "özgürlükçü Anayasa nerede" "Anayasal haklarımızı çiğneyenlere karşı bu giriştiğimiz bir barış harekatıdır." yazılı dövizler asmışlardır.

İşveren Sabri Ülker'in, durumu emniyete, savcılığa ve sıkıyönetime bildirmesi üzerine olay yerine gelen toplum polisleri zırhlı araçlarla demir kapıları kırarak içeri girmişler ve işçileri elektirikli coplarla döverek yerlerde sürükleyerek dışarı çıkartmışlardır.

Kadın işçilerin sürüklenerek götürülürken feryatları ile ana-baba gününe dönen fabrikanın önünde toplanan diğer vatandaşlar da polisler tarafından dağıtılmıştır.

Daha sonraki günlerde patron istemediği işçileri zorla fabrikadan çıkartmış, sokturmamış, sonra da iki gün izinsiz işe gelmedi diyerek yüzlerce işçiyi işten çıkartmıştır. İşverenin, işten çıkardığı işçiler yerine aldığı komandolar bayan işçileri tehdit ederek, ağlatarak fabrikadan çıkmaya zorlamaktadırlar.

İçinde odamızın da bulunduğu 19 demokratik kuruluş bir bildiriyle olayı kınamışlardır. İşçilerin referandum yoluyla sendikalarını özgürce seçme haklarına bir an önce kavuşmalarının istendiği bildiri de, işçi sınıfının vermekte olduğu mücadeleyi desteklediğimiz belirtilmiştir.

Gazetemizi baskıya verirken öğrendiğimize göre, Ülker işçilerini GIDA İŞ'ten istifaya zorlamak için harekete geçirilen komandolar Yıldıztabya'da bir grup Ülker işçisi ile konuşurken Ahmet Özçelik adında bir işçiyi omuzundan bıçaklamışlardır,

YAN ÖDEMELER KARARNAMESİ ANAYASA'YA AYKIRIDIR

Başı 1'de

yalnız çalışanlarca karşılanmaktadır. Kararname, olağanüstü koşullardan yararlanıldığı izlenimini vermektedir.

Teknik elemanlar olarak yürütme organının tek taraflı, haksız uygulamalarına karşı ekonomik mücadele olanağı verecek toplu sözleşme ve grev haklarıyla sorunlara çok yönlü çözüm getirebilecek sendikalaşmayı gerçekleştirinceye kadar haksız ve anti-demokratik uygulamalara karşı mücadeleye kararlıyız.

İŞYERİ TEMSİLCİLERİ OLAĞANÜSTÜ TOPLANDI

TMMOB işyeri temsilcileri tek gündem maddesi "yan ödemeler" olan olağanüstü bir toplantı yapmıştır.

Toplantının sonunda yapılması gerekli kısa ve uzun vadeli çalışmalar şöylece saptanmıştır:

1- a) Ağustos içinde "yan ödeme tesbit komisyonlarına" katılmak,

b) Eylül başında yan ödemelerin verilip verilmediğini tesbit edip verilen yerlerde aksaklıkları belirlemek,

2- a) İşyeri temsilciliklerini yaygınlaştırmak,

b) Tüm Teknik Elemanlar derneği (TÜTED) nin güçlenmesi için çalışmak.

İLHAN BAYSAL'I KAYBETTİK

TÜTED Genel Başkanı İlhan Baysal'ın 20 Ağustos Salı gecesi geçirdiği bir mide kanaması sonucu aramızdan ebediyyen ayrıldığını üzüntüyle öğrenmiş bulunuyoruz.

1929 yılında Eskişehir'de doğan İlhan Baysal 1952'de İ.T.Ü. Makina Fakültesi'ni bitirmişti. İlhan Baysal 1973 yılından bu yana SEPAG Müşavirlik Mühendislik Bürosu'nda Makina ve Tesisat Grubu Müdürü olarak çalışmaktaydı.

Birçok mesleki ve sosyal çalışmalarda da görev almış olan İlhan Baysal, 1972 yılından bu yana TÜTED'in başkanlığını, ayrıca bu yıl da T.M.M.O.B. II. Başkanlığını yapmaktaydı.

Yakınlarına ve meslekdaşlarına başsağlığı dileriz.

AYDINLIĞA DOĞRU

T.M.M.O.B. ELEKTRİK MÜHENDİSLERİ ODASI İSTANBUL ŞUBESİ ADINA SAHİBİ: YÜKSEL BİRDAL/ ... I İŞLERİ YÖNETMENİ: ERSİN KAYA/YAZIŞMA ADRESİ: ... L ŞUBESİ CUMHURİYET CAD. 283 KAT 2 HARBİYE İSTA... N: 48 13 13/ SAYISI 100 KURUŞ/YILLIK ABONESİ 1C... ÜYELERİNE ÜCRETSİZ GÖNDERİLİR/AYLIK,MESLEKİ YA... IR BASKI KARACA OFSET/ İLAN FİYATI: CM^2 5 T... KI TARİHİ: 21-10-74